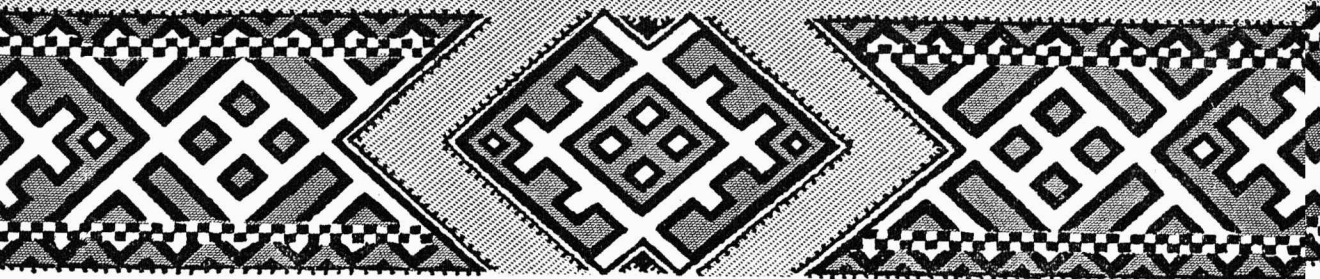

TÄÄLLISEN NÄKYMÄN

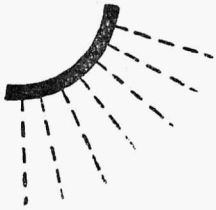
1939 Al-der "Ludsey"
Koodi 2
Kilpi

NR. 5 1939. III AASTAKÄIK MAI

„Siis me läh'me Mallega...“

„Päevaleht“

on

päikeseks nii noorele, kui vanale

„Laste Rõõm“

on lastele kasvatuslikuks aluseks

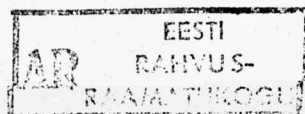
ÜHISTEGELIK KINDLUSTUSSELTS

„E E S T I“

A S U T A T U D 1907. A A S T A L.

Põhi- ja tagavarakapitalid	1. jaan. 1939. a. Kr.	174.061.70
Preemia- ja kahjukatte tagavarad	„	„ 1.246.851.55
Tasutud kahjusid üle	„	„ 3.500.000.—

Valitsus: Tartus, Suurturg 8

TÕUSEV NOORUS

Nr. 5. 1939

PÖLLUTOOKOJA VÄLJAANNE

III AASTAKÄIK

Meie lipp.

7. mail 1939. a. õnnistati Haanjas Suure-Munamäe jalal esimene eesti maanoorte lipp. See Haanja mägismaal ülestõstetud roheline lipp on signaaliks sadade samavärviliste lippude heiskamiseks üle kogu Eesti.

Lipp on võistlejate ühistunde väline märk. Tema kogub meid enda ümber ja tuletab meile meele, missuguste ülesannete ja eesmärkide pärast oleme ühinenud. Meid, maapoisse ja maatüdrukuid, on nii mõnedki pidanud nagu teise järgu inimesteks ja nii mõnelgi pool on meile vaadatud ülalt alla. Aga meie oleme kuulnud oma noores südames uue ajajärgu võimast hüüet tulla selle maa esimesteks töötajateks. Meie oleme koondanud omad read, et oma isade põlist tööd jatkata ja edasi ehitada Eesti kodu. Selles töös ja ehitamises me oleme otsustanud mitte viimased, vaid esimesed olla. Me tunneme, kui väga vajab meid maa, meie tööd, meie ustavust ja meie jõudu.

Me oleme pidanud nii mõndagi ümber hindama neis vaadetes, mis meie maal on pinda leidnud ja otsima uusi tõdesid, mis juurduvad meie rahva põlises kogemustes. Seega me oleme kasvunud ja kujunenud suureks uuendusliikumiseks Eestis, mis tahab uuendada elu

ja inimest, igapäevast elu ja igapäevast inimest. Inimest tugevamaks, kindlamaks ja õnnelikumaks teha, elu paremaks, rõõmsamaks ja sisukamaks muuta. Selle töö ja võitluse märgiks uue inimese ja uue elu pärast tõstavad organiseeritud maapoised ja -tüdrukud nüüd oma roheline lipu, mis on lootuse värv. Selle lipu keskel, küpse vilja kuld kollast värvi ringiga ümbritsetud valges sõõris asub neljajaruline ristikehinalet — õnnemärk ja nende põldude sümbol, millel meie töötame. See lipp peab nüüd kõikjal kuulutama meie tööd ning meie ideaale ja koguma enda ümber kõik Eesti maanoored. Üha sagedamaks muutuvad teated, kuidas ühes või teises maanoorte organisatsioonis tuleb lähemal ajal püstitamisele lipp. Nõnda kujuneb 1939. aasta maanoortele kõigi teiste aktsioonide kõrval lipu-aastaks. Seda tuleb tervitada kõigest südamest, sest selles lootusevärvilise lipu suur koondamise ja ühendamise jõud ja sellest peab voolama uut julgust ning uut vaimustust meie ridadesse. Toogu selle lipu neljajaruline ristikehinalet hääd õnne kõigile neile, kes ustavalt ja täie veendumusega tema ümber kogunevad. Las lehvida maanoorte roheline lipp üle kogu maal!

I. Tõrmaküla.

Õhutage leeki!

Kallis maanoor!

Varsti Sa lähed laagrisse. Muidugi teatava uudishimuga, kuna Sa varem väevalt laagris oled olnud. — Ühest tavalisest laagrist erineb Sinu laager tublisti, kuna, eriti kui oled poiss, üks suurim laagrimõnu — elada telgis, maanoorte õppelaagris ära jääb. Ometi on midagi, mida Sinagi laagrilõbudest, parim, mida tunneme, võid maitsa. See on oodatuum laagrihetk — laagrilõke.

Lõkkele kogunemine on juba ise omaette sündmus. Aga enne ma tahaksin Sinuga kõnelda laagrilõkke asupaigast.

Sa võid teha lõkke lagedale, kui Sa ei hooli tuulest. Vana lõkkejuht valib kindlasti tuulevaikse koha ja eemal hooneist. Toa taga tehakse ju ka mõnikord tuld — siis, kui risu põletatakse. — Kuna Sa pole tulnud tule ääre tukkuma, vaid tahad näha tuld ja seda, mis tehakse tule ääres, siis pead arvestama lõkketuleliste hulka. Kui neid on palju, peab tuli asuma mäeveeru all, sest tasasel maal vaid kaelkirjak suudaks näha üle eesolijate.

Kui oled kogu pika päeva võtnud osa laagritegevusest, siis on ülekohtune väevata jalgu. Tahad nautida ja kaasa elada sündmusile lõkketule ääres, pead unustama muud mured. Sinu kehaliikmed ei tohi oma nurisemistega segada silmade, kõrvade ja Sinu südame rõõmu. Pea siis meeles oma jalgu! — Kui oled laisk, siis istu julgesti paljale maale — rõõmuks haigusehaldjatele, vastasel korral aga muretse laud, pakk või muud säärast istumiseks. — Ära unusta, et ka seljatagune, kuhu soojendav tuli ei paista, sooja vajab. Selleks rõvasta end vastavalt. On ju meie ööd külmad. Parim on — tekk kaasal!

Ütlesin juba — lõkkele kogunemine on ise omaette sündmus. Me moodustame käsi üksikutele õlgadele pannes pika rea — „laagrimao“, kes kõverjoonelist teed tarvitades loogeldes lõkkele läheneb. Vastav laul on toredaks saatjaks. Kuna meie olime esimesed, siis asume kohtadele. Aga juba tulevad teisedki. Suuremad poisid on vähemad oma õlgadele võtnud ja linade abil pikad valgus rüüds mehed moo-

dustanud. Keegi sõidab tule ääre kaameliga, teine tulisel hobusel. Sa ometi tead, kuidas seda tehakse? — Kaameliks läheb vaja kaks poissi, luuavars ja vana saabas, hobu tegemine on veel lihtsam. — Aga juba tuleb seitse rütseptat Türgi sõjast — pikk ritv piigiks. Isegi Suurt Tõllu, Vanapaganat ja teisi võime näha. Ja meie, varemjõudnud, pole kitsid ohtra kiituse jagamisel. See väljendub mitmesugustes rütmilistes plaksutamistes ja ühishüüdedes.

Siin pead Sa oma leidlikkust näitama, nii lõkkele tulekul, teiste vastuvõtul kui ka pärastpoole. Suuremates laagrites teete seda muidugi ringide või konventide kaupa.

Aga Sa lähed kärsituks ja ootad, et kõneleksin kord juba lõkketulest endast. — Kannatust sõber, enne pean Sinu tähelepanu juhtima sellele, et me seda tuld veel pole süüdanudki. Aga tasa — tuli on püha ja tule süütaminegi sellega pidulik ning pühalik toiming. Eriti tuleb Sul austada laagrituld.

Maanoortele kohast rahvuslikku lõkketule süütamise kommet pole veel välja kujunenud. Sa pead selle ise leiutama. Kirjuta siis mullegi, kui oled leidnud meeldiva. Skaudid süütavad tule ühishüüuga — „sütti, sütti, põle — tuli!“ — korrates seda. — Kuni pole välja kujunenud kommet, mida üldlevinuks ja seega maanoortele omaseks võime pidada, seni peame otsima ja katsetama. Ilus on, kui tule süütavad rahvarõivais või valgesse rõvastatud neid. Vastavasisuline laul või deklamatsioon kaunistab tublisti seda toimingut. Mulle meeldib näiteks G. Suitsu „Noored sepad“.

Lõkke pääpunktideks on lõkkejuht ja -laul, hüüud ning üksikesinemised. Pea meeles, et kava oleks mitmekesine. Õigel lõkketulel on kõik osalised. Pead hoolitsema, et üksikesinemistele järgneks üldesinemine — ühislaul, üksikesinejaile sõnaline kiitus kooris, „raketid“ jne. — Kahekõned, tummängud — kõiki tuleb kasutada.

Lõkketule esinemistel pakuvad rikkalikku ainet meie muistsed jutud — Sa ju tead neid palju: lood Vanapaganast ja Kavalhansust, lood Kalevipojast, Suur Tõllust jne. Sinu ko-

dukoha-muistendeist saab toredaid lõkkejutte, kahekõnesid ja teisi etteasteid. — Massdeklamatsoonid saavutavad suurima efekti just lõkketule ääres.

Sa küsid, kuidas on naljaga lõkketulel? Lõkketuli pole matusetalitus. Ometi ei või need olla Dicki ja Doffi naljad. Kui keegi teisele põhjuseta puuga pähe lööb, kas teeb see Sulle nalja? Aga kindlasti ei. On olemas naljakaid nalju ja rumalaid nalju. Viimased jäävad eemale meist ja meie laagritest.

Sa mõistad ju näiteks kireda ehtsa kukena, samuti Sinu sõpradest mõni. Lõkketulel proovige, kes teist on osavam selles. Muidugi mitte üksi kiremine, vaid iga teisege kodu- ja metslooma, linnu või looduse hääl väärrib järeletegemist ja — võistlust. Organiseeri see hästi, ja Sinu lõkketuli tuleb lõbus ning huvitav.

Aga lõkketule keskpunkt on siiski lõkkejutt. Selle vestab mõni vana elukogenud põlumees, metsavaht või mõni teine — aga hää jutumees peab see olema.

Võib-olla mäletad veel kuulnud ja loetud indiaanlasjuttudest ning teistest dsunglilugudest, kuidas pärismaalased tule ümber istusid... Oled kuulnud, võib-olla, et tuld vanasti raske oli saada ja et tuli seepärast alati põlemas hoiti tule- ning koldehoidjate poolt. — Sa võib-olla tead sedagi, et kreeklaste arvates Prometheus inimestele tule tõi taevast, rõõvides selle jumalailt, mille eest Prometheust karistati. — Tulega on seotud palju salapärast ja müstilist. Ja müstika on see, mida kõik inimesed kardavad ja — armastavad. Seepärast — müstikat lõkketulele! —

Müstikat leiad Sa just minevikust, eriti kasuta aga oma rahva ajalugu. — Lõpp on lõkketule olulisemaid osi ja oleneb Sinust kui ju-

hist, millise muljega ning milliste tunnetega noored lõkkelt lahkuvad.

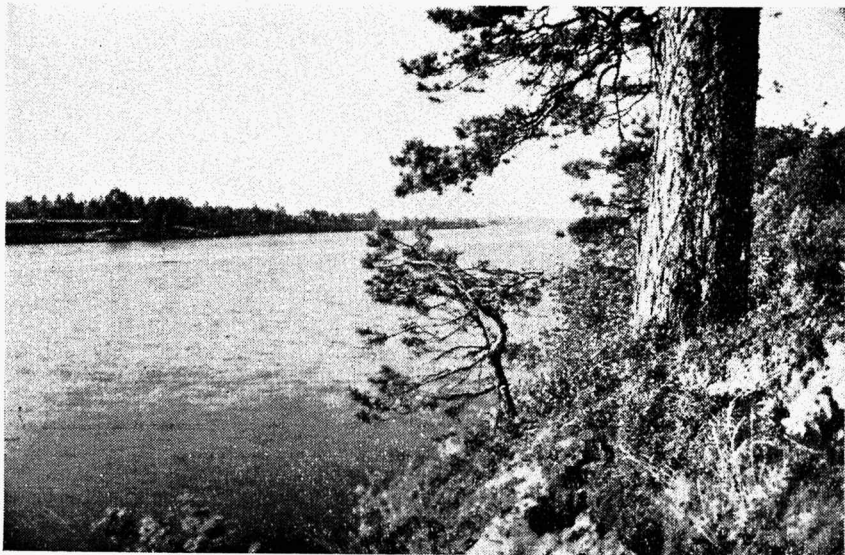
Mida lõbusam on lõkketulel, ja lõbus ning paeluv peab meil sääl olema, seda kiiremini kaob aeg. — Lõkketuli kestab harilikult paar tundi ja lõpetatakse täpselt ettenähtud ajaks — ka siis, kui aeg liiga kiiresti on läinud ja kooslijad lahkuda ei taha. Pea meeles — liiga palju häädkit on halb, ning täpsus lõpetamisel on niisama tähtis kui algamiselgi.

Enne kui lõpetan selle kirja Sulle, kordan — tuli oli püha kõigi rahvaste juures. Ka vanadele eestlastele oli tuli püha. Tuli andis soojust ja valgust, tuli oli abimeheks toitvate valmistamisel, tuli peletas kiskjad loomad, koguni vaimud ja vanadel eestlastel viis tuli Manala kodanikud maist maailmast. — Tule ääres vanad eestlased kõnelesid oma sõja- ja jahilugusid, istutades noortesse nüüsi töö- ja kangelasmeelt. — Pea seda kõike meeles, kui lähed lõkketulele. Sest tänapäeva-lõkketule juures jätkub see. Sa kuulad lõkkejuttu palju eestlastest, ja Sinuski ärkab eestlane.

Samal ajal, kui Sinu kõrval kuulavad hooliga tulejuttu, Sinu silmad rõõmsalt vaatavad tuleleeki ja Sa tunned — tuli, see on elav, tuli — temal nagu oleks hing. Lõkkejuht peab hoolitsema, et see oleks rõõmus hing, mis valitseb lõkkeleegis, et tulekeeled ahmiksik rõõmsalt õhku ja et tule praksuminegi oleks rõõmsahüüeline. Säärane tuli soojendab. Ta soojendab Sinu keha vilus põhjamaises öös, veel enam soojendab ta Sinu noort hinge ja paneb idanema sääl õilsad mõtted, milledest peavad võrsuma tugevad ja suured teod ning toimetused. Seepärast — maanoored, süüdate lõke ja õhutage leeki, „et ei kustuks, et ei mustuks meie lõke...“

Maanoor! Ootan Sind laagrilõkkele!

Evald Roosaare.

Pärnu jõgi.

„Linnamees.“

Jõulu eel oli Juhan asunud linna, nüüd, Süviste pühiks, tuli ta esmakordselt „endist kodupaika vaatama“. Või oli tal maaletulekuks mõni teinegi põhjus — mine sa tea noormehe asja. Päälaest jalatallani uues rõivas, kepp käes, mantel käsivarrel, sellisena pidi ta end isegi juba täisverd linnameheks tunnistama. Olgugi ülikond ja mantel võlgu ostetud, kes maal seda teadis, ega's see välja paistnud — ega ometi kõlvanud enam koduküla rätsepa poolt eeljõulu õmmeldud ülikonnas sinna nüüd peole minna, kui oldi juba — linnamees.

Mantlit käsivarrel kanda oli küll kaunis tülikas, kuna põlnud sellega veel harjunud ent see oli paratamatus. Või kuis muidu erines ta neist külapoistest, kes kandsid mantlit vaid seljas või siis tulid peole hoopis mantlita. Ning see erinevus näis ka teistele kohe silma hakkavat.

„Oled sa aga linnavahel araks muutunud,“ tähendas Peistre Andi, kui Juhan kepi ja mantliga kodunt poole kilomeetri kaugusele koolimajja peole tuli.

„Kuidas?“ ei taibanud Juhan üteldut.

„Noh, ennem hulkusime kümneid kilomeetreid külavahesid, ei olnud keppi ega kaigast vaja, nüüd pelgad sedasama Otsapere koeräräksi, kes õnest väljagi ei julge tulla.“

Juhanil oli pisut piinlik, ent siis tegi ta vasemal kannal poolringi ja vastas üleoleva kergusega:

„Seda nüüd, — aga — peab ettenägelik olema. Läheb vahest mujal vaja.“

„Ettenägelik jah!“ nõustus ka Saare Mati, „vahel tuleb ka pilvita taevast vihma ja lundki, poleks karakulist torukübar ka ülearune ühti.“ — „Kasukas samuti,“ arvas keegi...

„...Kuis meie pidu siis meeldib ka?“ küsitles eeskava lõppemise järele kooliõpetaja, kui ta Juhani mõddudes oli tervitanud.

Juhan kehitas õlgu. „Eks ta asiaks ole vaadata siin,“ arvas, „aga kui ikka kinopildiga võrrelda — siis...“ Ja taas järgnes õlgade kehitus. „Kui Laane Leeni asemel oleks

mänginud Kreeta Karbu ja Tuule Eedi osas Villi Vrits, ma ütlen — imet oleks võinud näha.“

„Nojah, kust nüüd meie selliseid tähti näha saame,“ naeratas kooliõpetaja ja ruttas edasi, kuna tal oli mujal kohuseid. Juhan aga pöördus lähemal seisvate noormeeste poole, et selgitada, milline peab olema üks „püüne“, kus ka midagi võiks „teha“ ja kus võiks saavutada „ehvekti“. Kahjuks ei saanud ta laskuda seletusis üksikasjusse, kuna enne orkester pörutas lahti avavalsi ja poisid tõttasid tabama tüdrukuid tantsukaaslasiks. Juhangi hakkas vaatama ringi, keda arvata selle au vääriliseks. Ei sobinud ju temal nüüd igaga, nagu endisil ajal. Aa, sääl ju istuski Raba Miili, tüdruk, kes talle kord „korvi“ söandas anda, kui Juhan joobnuna teda kord tantsule läks kutsuma. Näib, kas ta täna veel tõrgub ja uhkustab — et on suure talu peretütar.

Ent Miili nõustus. Ei vist mäletanudki enam endisi aegu, või kui mäletas — siis ei arvestanud enam neid. Oli vist rõõmski, ent nüüd oli Juhan see, kes teeseldes osavõtmatus tantsis pää püsti, osutamata tähelepanu oma partnerile. Tantsu lõppedes viies tüdrukut tagasi kohale ei saanud ta siiski küsimata jätta: „Kuidas preilile linnamehe tants meeldis?“

„Polnud mahti jälgida,“ vastas Miili, „pidin hoolitsema, et mu varbad liiga ei kannataks.“

„Vabandage,“ kummardus Juhan kangelt, „ma pole ka ammu külainimeste moodi tantsinud, — linnas tantsitakse teisiti.“

„Võib olla,“ — vastas Miili kuivalt.

Osa noormehi oli kaevule läinud karastuseks külma vett jooma. Nähes Juhani trepile ennast jahutama tulevat, hõikas nende seast Saare Mati:

„Juhan, tule katsu, kas linnakaevu vesi on parem kui siinne!“ Juhan astus väärika rahuga trepist alla ja tulles teiste juure ütles: „Egas linnas polegi kaevu, sääl jookseb vesi kraanist.“

„Või polegi kaevu,“ imestas nüüd Sarapiku Sass. „ja kes see mait siis oligi, kes rääkis: „Nüüd on Vandi Juhan ka linnakaevust vett joonud. Nüüd tuleb välja et sootuks tühi jutt kõik.“

Muidugi tühi jutt ja vananaiste plära,“ kinnitas Saare Ets.

„Tea siiski,“ kahtles nüüd Sarapiku Sass, endise tõsidusega, „vast aga kaevudest see vesi kraanidesse pumbataksegi. Ega Juhan seda tea.“

„Järvest pumbatakse,“ lõikas Juhan üleolevalt vastuseks.

„Soo, — või järvest,“ venitas nüüd Saare Mati, „aga kas seda ka tead. mitme aastaga linn selle järve kuivaks joob?“

Juhan taipas, et jutt nõökamiseks kujuneb ja eemaldus. Ent eemaldudes veel kuulis selgelt, kuidas üks poistest ütles, muidugi tahtlikult nii valjult, et Juhangi seda kuuleks:

„Tea, kas Juhan linnas õige rätsepaks hakanud või?“

Rätsepaks — mõtles Juhan, juba ta teadis, mis sellega külas taheti ütelda...

Järgnevail tantsudel ei õnnestunud Juhanil enam tabada Raba Miilit, ikka oli tüdruk kas mõne teise poisi käes või siis hoopis kadunud piduruumist. Viimaks ometi sattus ta tüdrukule parajal ajal — oli just uue valsi algus.

„Kas tantsime järgmise tantsu ka koos?“ tegi Juhan tantsides juttu.

„Kahjuks on see võimatu,“ vastas tüdruk, „selle tantsu järele lähen kohe koju. See on mu viimane valss.“

„Miks nii vara,“ nurises Juhan, „Linnas ei minda peolt enne hommikut.“

„Sääli pole ka preilidel kella nelja ajal lehmälüpsi, nagu mul.“

„Muidugi pole,“ naeratas Juhan üleolevalt, „linnas saab piima poenaiselt.“

„Kas kella nelja ajal?“ küsis imestades Miili. „Kui vara siis nemad lõpsmas käivad?“

„Oh, ega neil polegi endil lehma,“ seletas Juhan, „neile tuuakse piim poodi mujalt.“

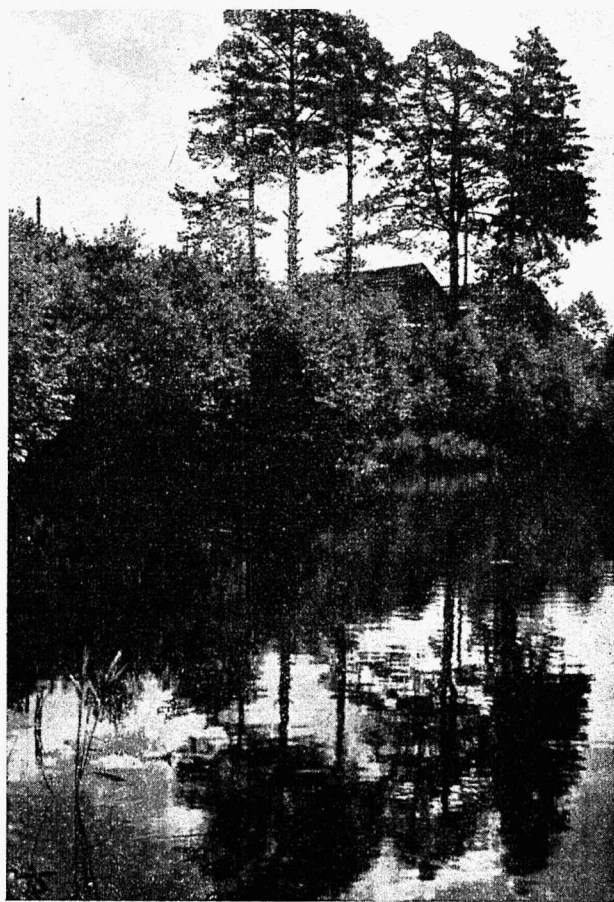
„Ah nii,“ näis piinlikult pettuvat Miili, „ja mina mõtlesin, et... Vaadake, mu isa poolt tädi oli ka kord kolm nädalat linnas elanud ja siis tema rääkis, et linnas päälle prouade muid naisi ei olevatki kui turunaised ja — lehmanaised... Ja siis ma arvasin, et... need poenaised ongi need lehmanaised. Aga kui neil endil lehma pole,“ näis Miilile järku midagi meenuvat, „ega siis teagi kui vana piima nad müüvad.“

„Miks ei tea, kui kuupäevad pääl,“ arvas Juhan teadlikult.

„Kuupäevad pääl?“ imestas tüdruk. „See kunst kõlbaks siiagi; talvel mõni toob meiereisse igavest vana piima, oleks kuupäev näha, siis...“

„Ega siin seda ikka saa,“ arvas Juhan üleolevalt, „siis peab piim ju pudelis olema.“

„Noh, eks võiks seda natuke siis pudelisse ka ajada.“ arvas Miili praktiliselt, „kõik proovid ju pudelites ja klaasides ongi, rasva ja reduktaasi ja...“

„Kui järv on vaik...“

„Te ei saanud aru,“ seletas Juhan, „pudelil ju ongi kuupäev pääl.“

„Ah pudelil,“ otse nagu kohkus Miili, „mina arvasin, et piimal kohe, et nii nagu vanasti soolapuhujad vaatasid kõiksugu tarkusi vee päält, viina päält ja kohvipaksu päält.“

Tants lõppes.

„Kas nüüd tuleb siis kojuminek?“ küsis Juhan.

„Jah!“ vastas Miili kindlalt.

„Enam üheks tantsuks ka ei jää?“ tingis Juhan.

„Ei üheks ega kaheks,“ jäi tüdruk oma otsuse juure.

„Aga siis lubage end saatma tulla.“

„Ei ole mul lubada ega keelata, aga parem siiski ärge tulge.“

„Mispärast?“

„Teie lakkkingadele pole meie tänav praegu kohane jalutuspaik.“

„No-noh!“

„Tõega“, ning veenva tõsidusega seletas tüdruk: „Meil oli siin kevadel ränki sadusid ja seetõttu meie tänav praegu lainetab.“

„Lainetab? Hm,“ ja Juhan vaatas mõtlikult omi läikivaid kinganinasid, mis vaevu laiade püksisäärte varjust välja paistsid. Linnas küll ei märganud selliseid sadusid. Aga,“

parandas samas, „või linnas neid sadusid märkadgi. Könniteed on kallakud ja suured rennid ääres, vesi jookseb puha ära. Majadel laiad räästad ka, tee alati kuiv, et käi või sukis.“

„Jah,“ ohkas Miili nõõpides mantlit, „kus meie siin sääraseid hüvesid näeme või tunda saame.“

„Aga kuidas teie ise siis koju pääsete?“ taipas korraga Juhan küsida, „olete ju ka kingis.“

„Ah mina?“ kerge puna jooksis üle Miili põskede, „eks kuidagi pea saama... Jah... vaat! — mul ju säärikud aiateibas.“

„Säärikud aiateibas?“

„Nii jah. Või meile keegi seepärast lennu- või auto-ühendust sisse hakkab seadma, et tänav lainetab. Isa ostis kaks paari pika säärtega vene saapaid, neist ripub teine paar nüüd teises tänava otsas aiateibas, kel tarvis, tõmbab säält jalga ja solistab veest läbi kui midagi.“

„Nüüd te küll luuletate,“ kahtles Juhan, „küll need säärikud on teil praegugi kaasas.“

„Kaasas?“ Mis te ajate? Kus kohal?“ näis otse haavuvat Miili. „Ega paari vene-saapaid saa käekotti pista.“

„Ma arvan, et tulen ka teie uputust vaatama“, teatas Juhan, kui Miili ju minemas.

„Ei,“ tõrjus nüüd tüdruk energiliselt, „ärge tulge. Teie kingade tervise nimel — ärge tulge. Ja päälegi pole teil mantlit ega keppi ja mina ei või enam oodata. Hääd ööd!“

„Kui ei taha, pole ka tarvis,“ mõtles Juhan, lõdvalt talle ulatud kätt puudutades.

„Noh sõber, miks nii kurb? Said „korvi“ või?“

„See oli Teiste Andi.“

„Uhke kurat,“ surus Juhan läbi hammaste, „nagu tea mis...?“

„Eks ta või olla ka,“ arvas Andi. „Oli ju terve talve ka linnas.“

„Tema? Miili — linnas?“ üllatas Juhan. „Mis ta tegi säält?“

„Mis ta tegi,“ naeris Andi, „kas Raba vanamehel raha puudust, et ta tüdarta linnas talvitada lasta ei või? Päril ula ta küll polevat olnud, õppinud ikka õmblust ja käsitööd, koka- ja näitekunsti ja teab, mis veel. Tema juhatusel oli täna näitelavagi seatud.“

„Nii,“ venitas Juhan pettunult „ja mina veel mõtlesin...“

„Liig palju mõtled,“ arvas Andi, „mõtled, et tulid Marsi päält, kuhu kellegi jalg varem pole pääsenud... Vale, vennas, sinu tiivad ei vii sind veel teiste omasuguste silmist, pea seda meele. Siin oled sa ikka vaid Vandi Juhan, ei midagi rohkem...“

Külajutt.

Uuemäe Liisil käind kosilased,
talt palutud kätt — ja kaugast, —
nii kõmises varasel hommikutunnil
ju külän suur uudsjutt.
Alatoa Kadri läks tuulisjalu
üle hallase nurme
teistre saunanaisele kähku
ilmasuurt uudist viima:
— Uuemäe Liisil käind kosilased, —
talt palutud kätt ja kaugast...
Teistre saunanaine veel rutem
kihulas Tamaru mäele
ütleva perenaisele nõnda:
— Uuemäe Liisil käind kosilased,
talt palutud kätt ja kaugast;
aga näe, kurivõrk Liisi a'and jonn
Sirnaski Juhani pärast...
Tamaru perenaine läks piima
ise sel hommikul viima.
Astus tee-ääre Tõimaste külla.
— Tere jah! Uudist kah:
Uuemäe Liisil käind kosilased
talt palutud kätt ja kaugast;

aga näe, kurivõrk Liisi a'and jonn
Sirnaski Juhani pärast...
Ega loost hääd nahka või tulla,
vana Jüri on kärkin:
— Kaegu tütar sulasel' minna, —
sentigi tema ei anna!
Ja nõnda see külajutt pikemaks venis,
suust suhu saades veel lisa;
ning lõunal se'st kõneldi Tarvandi talun
kui mitmepäevasest kisast:
— Uuemäe Liisil käind kosilased,
talt palutud kätt ja kaugast;
aga näe, kurivõrk Liisi a'and jonn
Sirnaski Juhani pärast...
Vana Jüri ja'and sulase ära:
et „mul vaata, kus väämiis!“
Liisi vaene joond seebipera —
eluks ei olevat lootust;
kolmeaastane täkk surnd ära —
arvataks: Juhani tegu...
Vakamaa vili viid' aidast välja,
vaata: need — kosilased!

E. Uibo.

Edasiõppimise võimalusi maanoortele.

Mag. Joosep Nõu.

Maaühiskonnas on juba leidnud tunnustust vaade, et ka põllupidajaks, talujuhiks, eesttegitajaks-töõjuhatajaks, karjatalitajaks ja aiapidajaks peab õppima, kõnelemata hoopis meieri, kontrollassistendi, juustumeistri ja maaparandusmeistri kutsealise ettevalmistuse vajadusest, mis on olnud selge juba kauemat aega. Samuti on antud täielik tunnustus maanaiste kodundusliku ettevalmistuse vajadusele ning on ülenenud üles juba küsimus ka põllutööliste õpetamise vajadusest. Õppinud põllupidaja, õppinud talujuht, töõjuhataja, õppinud karjatalitaja, õppinud aednik, õppinud perenaine, majapidaja ja koduabiiline ei ole põllumajanduses leidnud tunnustust mitte seepärast, et koolis õppinud inimene nagu oleks enesest kuidagi parem koolis mitteõppinust vaid seepärast, et moodne põllumajanduslik elu oma kunstväetiste, viljasortide, tõuloomade, masinate-mootorite ja palju-palju muu sellisega nõuab pääle lihtsamate tööoskuste ka mõnesuguseid erialalisi teadmisi ja erioskusi, mida kasulikum on omandada kutsekoolis, kui hakata kõike „oma enda nahal“ kogema ja läbi katsuma pikema aja jooksul, riskides ka võimalusega eksida mõnegi katsumisega. Kutseharidusele antud tunnustuse kasvamist peegeldab kõige paremani huvi tõus põllumajanduslike kutsekoolide vastu ja kooliastujate tungi suuremine. Järgnevas kirjutises püüan tuua lühida ülevaate õppimise võimalustest põllumajanduslikes kutsekoolides 1939./40. kooliaastal kooli tüüpide järgi.

1. Põllunduslikud koolid.

Põllunduslikest õppeasutistest kuuluvad põllunduslike koolide hulka 1-a. ja 2-a. õppeajaga põllunduskoolid (varemalt põllutöökoolideks nimetatud) ja 3-a. ja 4-a. õppeajaga põllunduskeskkoolid (varemalt põllutöökeskkoolideks nimetatud) kui keskasutuse kutsekoolid, baseerumiseaga 6-kl. algkoolile, ja 3-a. õppeajaga põllundustehnikumid kui kõrgema astmega kutsekoolid baseerumiseaga keskkoolile ja kutsekoolile.

1-a. põllunduskool annab õpilastele praktilist oskust ja teadmisi edukaks talupidamiseks ja on mõeldud eeskätt maanoortele väiksematest talunditest. Õppetöö algab sügisel oktoobris ja kestab kooli juures vähemalt 25 õppenädalat, millele järgneb 5½ kuu kestusega järelpraktika õppetundides, kuid see praktika võib toimuda ka koolitalundis. Kooli astujalt nõutakse algkooli 6-kl. haridust, 16. a. vanuse alammäära ja põllundusmaalal töötamist. Õppemaksu neis koolides ei ole, samuti on kooli poolt korter, küte ja valgustus. Õpilasil tuleb ainult tasuda toidu eest ja neis koolides, kus õpilased töötavad aasta ringi kooli juures antakse õpilastele ka toit kooli poolt koolitalundis tehtud tööde tasuna. 1-a. põllunduskoolid töötavad Keilas (Harjumaal), Penijõel (Läänemaal), Petseris (Lasarevos Petserimaal), Putkastes (Hiiumaal) ja Pürksis (Läänemaal).

1-a. põllunduskoolide edukamad lõpetajad pääsevad edasi õppima ka 2-a. põllunduskooli II klassi ja mõnedesse põllunduserikoolidesse. Petseri koolis töötavad õpilased aasta ringi kooli juures, Pürksi koolis õpivad kohalikud rootslased. Iga kool võib vastu võtta 20 õpilast keskmiselt, mis on õpilaste normaalarv.

2-a. põllunduskooli ülesandeks on valmistada ette õppinud põllupidaja kutsele. Õppetöö koolis algab oktoobri teisel esmaspäeval ja peab kestma kooli juures 25 õppenädalat kummalgi talvel, pääle selle toimub I ja II klassi vahelisel suvel, kooli juures kuni 4 nädala kestusega õppepraktika kursus taimekasvatuse ning põllundustehnika alal ja pärast II klassi teoreetiliste õpingute lõpeta mist 5½ kuu kestusega järelpraktika õppetundis. 2-a. põllunduskooli astujailt nõutakse 6-kl. algkooli haridust ja 16 a. vanuse alammäära (õppenõukogu võib teha erandeid üksikjuhtudel) ja varemalt talundis töötamist. Enamikus koolides õppemaksu ei ole, õpilastel tuleb tasuda ainult ülalpidamise eest. 2-a. põllunduskoolid töötavad Avandusel (Virumaal) — selles koolis ei ole va-

nuse alammmäära nõuet, Arknal (Virumaa), Helmes (Valgamaal), Kõljalas (Saaremaal), Pollis (Viljandimaal), Vahil (Tartumaal), Vigalas (Läänemaal). Kõigisse neisse koolidesse võidakse võtta algusklassi õpilasi tänava vastu keskmiselt 20—25 üksiku kooli kohta. 2-a. põllunduskooli edukail lõpetajail on võimalus põllunduskeskkooli lõpetada 2 aastaga.

3-a. põllunduskeskkool valmistab ette õppinud talujuhi kutsele ja annab õiguse edasiõppimiseks põllundustehnikumis ning eksamitega ka õpetajate-seminaris, tehnikumis ja muus kõrgema astme koolides. Õppetöö koolis algab septembri algul ja kestab igas klassis vähemalt 30 õppenädalat talve ja pääle selle töötavad õpilased I ja II ning III klassi vahelisel suvel koolitalundis ja pääle III kl. teoreetiliste õppingute lõpetamist 5½ kuud järelpraktilikal õppetalundites. Põllunduskeskkoolid töötavad Jänedal (Järvamaal) ja Olustveres (Viljandimaal). Kooli astujail nõutakse algkooli 6-kl. haridust, 16 a. vanuse alammmäära ja põllundusalal töötamist (vanuse alammmääras võib õppenõukogu teha erandeid). Neis kooles on õppemaks ja pääle selle tasuvad õpilased toidu eest. Kumbki kool võtab vastu 30—35 õpilast algklassi, maksimaalselt 40.

4-a. põllunduskeskkool Väimelas võtab õpilasi vastu üle aasta ja käesoleval aastal sellesse kooli uute õpilaste vastuvõtmist ei ole. Õiguste poolest võrdub see kool 3-a. põllunduskeskkoolile, ainult õppetöö on korraldatud erinevalt.

3-a. põllundustehnikum, mis baseerub keskkooli eelharidusele 1939./40. kooliaastal veel ei tööta.

2. Aianduslikud koolid.

Aianduslike koolide süsteem on analoogiline põllunduslike koolide omaga: 1-a. ja 2-a. aianduskoolid ja 4-a. aianduskeskkoolid kui keskastme kutsekoolid baseerumisega 6-kl. algkoolile, ja 3-a. aiandustehnikum kõrgema astme kutsekoolina baseerumisega keskkoolile ja kutsekoolile.

1-a. aianduskool annab praktilist oskust ja teadmisi edukaks taluajapidamiseks. Õppetöö koolis (eriklassis) algab jaanuaris ja kestab kogu kalendriaasta, kusjuures talvel on päämiselt teoreetilised ja suvel praktilised õpingud. Kooli astujail nõutakse 16 a. vanuse alammmäära ja põllundus- või aiandusalal töötamist, millest õppenõukogu võib teha üksikuid erandeid. Õppemaksu neis koolides ei ole ja tööde eest kooliaias osaliselt tasutakse õpilastele. 1-a. aianduskoolid töötavad eriklassidena Arknal Põllunduskooli ja Vodka Tööjuhatajatekooli juures, kusjuures järgmine õpilaste vastuvõtmine on jaanuaris 1940. Edukamatel lõpetajatel on võimalus edasi õppida 2-a. aianduskoolis.

2-a. aianduskooli (varemalt aianduskeskkooliks nimetatud) ülesandeks on valmistada ette aedniku-abi kutsele. Õppetöö algab septembris ja kestab vähemalt 42 õppenädalat kummagi klassi kohta. I ja II klassi vahel töötavad õpilased kooliaias, II kl. järelesuvel aiandusala õppekohtades. Aedniku-abi kutse antakse pärast 2-a. töötamist ja aedniku kutse pääle sellele järgnevat 3-a. töötamist aiandusalal vastavate kutseeksamite õiendamise järele. Kooli astujail nõutakse 6-kl. algkooli haridust ja 16 a. vanuse alammmäära, millest õppenõukogu võib teha üksikuid erandeid. 2-a. aianduskoolid töötavad Pollis (Viljandimaal), Vahil (Tartumaal), Vigalas (Läänemaal) ja Ravilast (Harjumaal). Õppemaksu on Vahi koolis, mujal ei ole. Õpilasi saavad koolid algklassidesse vastu võtta keskmiselt 20 üksiku kooli kohta.

4-a. aianduskeskkoolid valmistavad ette aedniku kutsele. Õppetöö on talvepoolaastail eeskätt teoreetiline, suveti praktiline. Pääle IV kl. teoreetilisi õpinguid on 5½ kuu kestusega järelpraktilisa aiandusala õppekohtades. Lõpetanud omanadavad aedniku-abi kutse ja 3-a. töötamise järele aedniku kutse. Neil on võimalus edasiõppimiseks asutatavas aiandustehnikumis ja muudes kõrgema astme kutsekoolides ja koolides täienduskatsetega. Kooli astujail nõutakse algkooli 6-kl. haridust, vanuse alammmäära nõuet ei ole. Aianduskeskkoolid töötavad Räpinas (Võrumaal) ja Türil (Järvamaal). Koolides on õppemaks. Kumbki kool saab algklassi vastu võtta 25—30 õpilast.

3-a. aiandustehnikumi 1939./40. kooliaastal ei tööta.

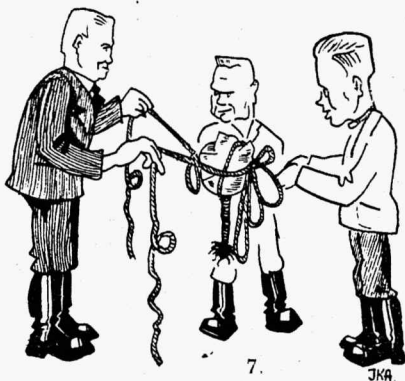
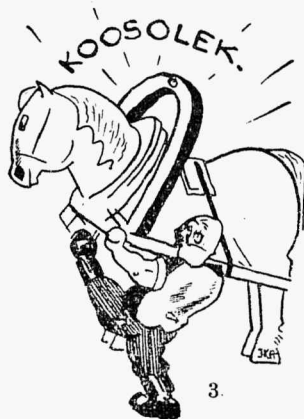
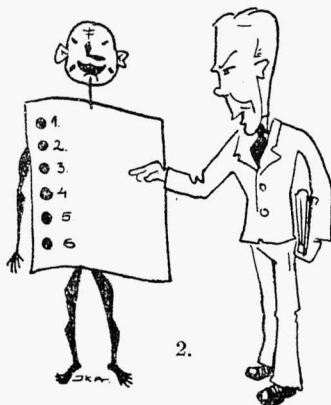
3. Põlluduserikoolid.

Põlluduserikoolidest töötavad keskastme-koolidena ka karjatalitajatekoolid, 2-a. kontrollassistendidekoolid, 2-a. piimanduskoolid, 2-a. tööjuhatajatekoolid, 2-a. põllutöö- ja maaparanduskoolid ning 1-a. koorejaamajuhatajate koolid — eriklassid. Kõrgema astme koolidest kuulub sellesse liiki avatav metsatehnikum.

1-a. karjatalitajatekooli ülesandeks on ette valmistada õppinud karjatalitajaid. Kooli astujail nõutakse algkooli 6-kl. haridust ja 17 a. vanuse alammmäära. Hariduse nõudes võidakse teha erandeid. Õppetöö algab oktoobris ja kestab kalendriaasta, olles ühtlasi teoreetiline ja praktiline. Õpilased teevad koolitalundis loomakasvatustööd ja neile tasutakse selle eest lähikaudu ülalpidamise ulatuses. Pääle 1-a. järelpraktilikat antakse väljaõppinud karjatalitaja tunnistus. Karjatalitajatekoolid töötavad Penijõesel (Läänemaal), Purilas (Harjumaal), Vaekülal (Virumaa), Väimelas (Võrumaal) ja Öisus (Viljandimaal) ja üksi-

Auhinnaline ülesanne.

Juuresoleval 8 pildil on kujutatud „Võhiku ettekujutus maanoorteringi koosolekust“. Ülesande lahendamiseks tuleb leida igale pildile sobiv allkiri, mis seletaks joonisel kujut. sündmust. Õigete lahenduste saatjate vahel loositakse välja kirjandust Kr. 20.— väärtuses. Lahendused saata toimetusele hiljemalt 5. juuniks s. a.

kusse kooli on võimalik vastu võtta keskmiselt 15 õpilast. Väimela ja Purila kool on võtnud õpilasi ka aprillis. Edukad lõpetajad pääsevad edasi õppima kontrollassistendidekooli II klassi.

2-a. kontrollassistendidekoolid valmistavad ette kontrollassistendi kutsele. Kooli astujailt nõutakse algkooli 6-kl. haridust ja 17 a. vanuse alammäära, millest õppenõukogu võib lubada üksikuid erandeid. Õppetöö algab sügisel oktoobris ja kestab kummaski klassis talvel 25 õppenädalat. Suvel I ja II klassi vahel on praktika koolitalundis või õppetalundis karjanduse alal ja pääle II kl. teoreetiliste õpingute lõppemist 1—3 kuu kestusega ametipraktika kontrollühinguis. Koolis on mõeldukas õppemaks, tööde eest loomakasvatuse alal saavad õpilased aga osalist tasu. Kontrollassistendidekoolide II klassi võetakse ka 2-a. põllunduskoolide lõpetanuid. Kontrollassistendidekoolid töötavad Kuremaal (Tartumaal) ja Kuusikul (Harjumaal) I klassi võtab käesoleval aastal Kuremaa kool vastu kuni 60 ja Kuusiku 30 õpilast.

2-a. piimanduskool valmistab ette meieri-abi ja meieri kutsetele. Kooli astujailt nõutakse algkooli 6-kl. haridust, 20-a. vanuse alammäära (erandlikult võib õppenõukogu selle alandada 18 a.) ja 2-aastast eelpraktikat piimatööstuse alal. Õppetöö algab oktoobris. Suvekuudel töötavad õpilased harjutuspriimatalitustes. Piimanduskool võtab vastu algklassi 15 õpilast. Seda kooli on kavatsus muuta kõrgema astme kooliks baseerumisega keskkooli ja kutsekeskkoolile. Piimanduskooli juures töötab 1-a. õppeajaga koorejaamajuhatajate eriklass ja 2-a. õppeajaga juustumeistri-eriklass, kuhu õpilasi vastu võetakse üle aasta. Piimanduskool töötab Oisus (Viljandimaal).

2-a. tööjuhatajatekooli ülesandeks on ette valmistada tööjuhataja kutsele. Kooli astujailt nõutakse algkooli 6-kl. haridust ja 17 a. vanuse alammäära ning põllundusalal töötamist. Õppetöö algab sügisel oktoobris ja kestab 2 tervet aastat kooli juures. I klassis on õppetöö aasta ringi, teoreetiline-praktiline ühtlasi, II kl. jaguneb aga teoreetiliseks talvesemeestriks ja praktiliseks suvesemeestriks. Koolilõpetaja saab tööjuhataja kutse pääle 1-a. ja vanema tööjuhataja kutse, pääle selle järgnevat 3-a. töötamist omal alal ja kutseksamite õiendamist. Õppemaksu koolis ei ole. Tööde eest saavad õpilased osalist tasu. Tööjuhatajate koolid asuvad Vaekülas (Virumaal) ja Vodjal (Järvamaal) ja kumbki kool võib algusklassi vastu võtta keskm. 20 õpilast.

2-a põllutöö- ja maaparanduskooli ülesandeks on ette valmistada õppinud põllupidajaid, kes põhjalikult tunneksid rohumaade ja sookultuuri ning maaparanduse küsimusi. Kooli õppetöö algab oktoob-

ris ja I ja II kl. vahelise suve töötavad õpilased koolitalundis. Kooli astujailt nõutakse algkooli 6-kl. haridust ja 16 a. vanuse alammäära. Põllutöö- ja maaparanduskool töötab Toomal (Järvamaal). Õppemaksu koolis ei ole. Kool saab vastu võtta I klassi keskm. 15 õpilast.

1-a. maaparandusmeistrite eriklass töötab Tooma Põllutöö- ja Maaparanduskooli juures, kuhu võetakse selle kooli lõpetanuid. Tänavu eriklass ei tööta.

2-a. piiritusmeistrite eriklass valmistab ette piiritusmeistri-abi ja piiritusmeistri kutsele. Kooli astujailt nõutakse algkooli 6-kl. haridust ja aastast töötamist piiritusetehases ning 21 aasta vanust. Tänavu võtab eriklass vastu 10 uut õpilast. Õpilaste vastuvõtmine toimub üle aasta. Õppetöö algab 1. septembril.

2-a. õppeajaga metsanduskool Tihemetsal (Võlvetis) muudetakse käesolevast aastast arvatavasti 3-a. metsatehnikumiks, kuhu võetakse keskkooli ja kutsekeskkooli lõpetanuid, kes on täitnud sõjaväeteenistuse kohustuse. Selle kooli juure jääb endiselt töötama 1-a. metsavahtide eriklass.

5. Põllumajanduslikud rahvakoolid.

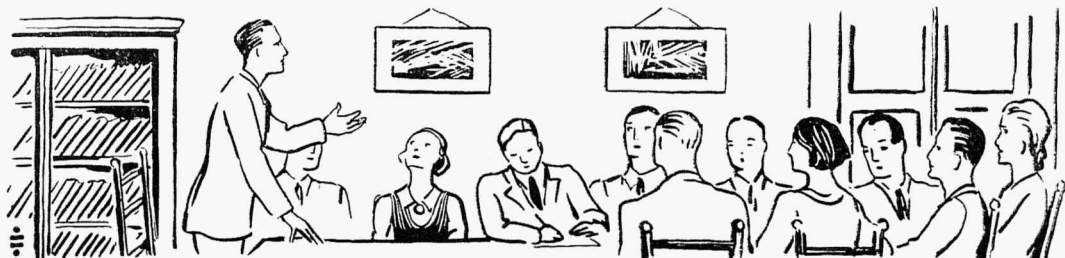
Põllumajanduslikud rahvakoolid on osajalised koolid nende maanoorte tarvis, kes ei saa kodutalust lahkuda püsivalt. Need koolid töötavad 1—2 päeva nädalas. Seesugused koolid töötavad Raplas (Harjumaal), Alatskivil (Tartumaal), Kambjas (Tartumaal) ja Läänemaal (3 haruga).

6. Õppetalundid.

Haridusministeeriumi poolt on tunnustatud seni õppetalunditeks ümmarguselt 150 talundit ja tunnustatakse ligemal ajal veel 50—60 talundit. Need talundid on eeskätt koolide õpilaste praktika õiendamise kohtadeks, kuid neis toimub ka õppinud põllutöölise ettevalmistus. Tuleb pidada väga oluliseks, et iga tulevane põllupidaja — vaatamata sellele, kas ta kutsekooli õppima saab minna või mitte — seaks endale eesmärgiks töötada vähemalt õppetalundis. See oleks praktika õppeasutis ja meie noorte tööteenistus — auasi ilma sunduseta.

7. Muud õppeasutised maanoortele.

Naisnoortele tuleb tungivalt soovitada õppimist maatuubilistes kodumajanduskoolides, ja kodunduskeskkoolides, samuti nende juure asutatud eriklassides. Keskkooli lõpetanu tee võiks viia ka kõrgema astme kodunduskooli. Samuti soovitavad on naisnoortele kodutööstuskoolid. Üldarengut kui ka kutselist küpsust asendavad rahvaulikoolid Kundas ja Ravilas, kus ka eeskätt maanoored on õppimas.

H. KRUIS.

Kõne valmistamisest.

Et kõneoskuse arendamine meie maanoorte peres on vajalik, selles kahtlejad leidub vähe. Samuti teame, et iga asi võtab enam hoogu, kui töötulemused tehakse hinnatavaks ja võrreldavaks. Nagu paljusid muid alasid, nii on ka kõneoskuse arendamist hakatud ergutama vastavate võistluste korraldamise teel. Et see töö kannaks vilja, selleks on tarvis kõigepäält süvendada noortes arusaamist, et nagu viljasagi suurus ei määra üksnes maa häädu ja huumuserohkus, nii ei sõltu ka kõnelemisvõime üksnes nn. kõneandest. Kui viljasaagi kujunemisel on suur tähtsus maaharimisel ja väetamisel, siis kõneoskuse omandamisel võiks vastavate teguritena nimetada sihikindlat harjutamist ja teadmiste omandamist.

Kõnevõistlused on meie maanoorte peres kujunenud kaunis populaarseks. Neid on peetud nii põllumajanduslike kutsekoolide kui ka maanoorte-organisatsioonide poolt, kohaliku, maakondliku ja üleriigilise ulatusega. Kuidas valmib aga võistluskõne, milleid elamusi pakub võistlus kõnelejale — kõik see moodustab kõnevõistluse „telgitaguse“, millesse päältkuulajal pole kerge tungida. Püüan siin seda küsimust pisut valgustada ja tuua — kõneleja seisukohalt — mõtteid ka selle kohta, millest sõltub kõne õnnestumine või äpardumine.

Võistluskõned võiks jagada kahte peärühma:

a) valmistatud kõned — enamasti vabal teemal;

b) välk — ehk improviseeritud kõned — antud teemal.

Sageli on võistlusel ette nähtud kaks kõnet — üks vabal, teine antud teemal. Asudes valmistama kõnet vabal teemal, on kahtlemata esimeseks mureks teema valik. Selle toimingu tähtsust ei tohi mingil tingimisel alahinnata. Siin võiks üles seada järgmised nõuded:

1. Teema olgu ajakohane ja huvitav.

2. Teema ei tohiks olla liiga laiaulatuslik, sest kõnelemisaeg on piiratud, vastasel

korral tuleb kõne pääliskaudne ega kannata tervikulist ilmet.

3. Teema ei tohiks tingida liigset raamatutarkuse kasutamist kõnes, s. o. ei või olla liiga teaduslik.

4. Teema olgu kõnelejale jõukohane; valitagu seesugune aine või probleem, millele ollakse mõelnud juba enne kõne valmistamisele asumist.

Kõne valmistamisega seoses olevate küsimuste juures ma ei peatu, kuna sellest on pikemalt juttu meie parimas käsiraamatus — J. Rummo „Kõneoskus“. Esinemise kohta võiks ütelda niipalju, et kõneleja püüdku selgusele jõuda oma võimeis. On kõne hästi kätte õpitud, siis ärgu kõnelemisel kunagi kasutatagu kõneteksti, kuigi see peaks olema lubatud. Teksti lugemine ei võimalda pidada küllaldast kontakti kuulajaskonnaga ja seega pidurdab kõne hoogu. Tihti esineb nähe, et kõne on puudulikult kätte õpitud ja teksti kasutamine osutub vajalikuks. Oleme kuulnud ja suudame kujutleda, mis tuleb välja sellest kõnest, kui kõne tekst on raskelt loetav. Esinevad rängad hääldamis- ja rõhutamisvead ja kogu ettekanne jätab hädise mulje.

Teiseks tahaksin peatuda välk- ehk improviseeritud kõnede juures. Siin toimub kõnelemine komisjoni poolt antud teemal, kusjuures kõne valmistamiseks lubatud aeg on niisama pikk kui kõnelemise aeg (tavaliselt 10—15 min.). On loomulik, et sellises olukorras ei saa juttugi olla vastava kirjanduse või sõbra nõuande kasutamisest. Siin saab igaüks välja panna ainult selle, mis tal on enesel. Nii annab välkõne-võistlus ilmeka ülevaate kõneleja isiklike teadmiste ja kogemuste rohkusest kui ka tema leidlikkusest.

Kui improviseeritud kõned sageli väga halvasti välja tulevad, siis võivad selleks olla järgmised põhjused:

1. Kõnelejal ei ole vastavas küsimuses küllalt teadmisi. Igapäevases elus näeme, et teistele võib midagi anda ainult see, kel endal midagi on, ainult seda, mis tal on ja ai-

nult sel määral, kui palju tal on. Sama on kehtiv ka kõnelemise juures. Kui tahame millestki teistele rääkida, peame kõigepäält ise asja kursis olema. Seepärast peame püüdma oma teadmiste tagavara igal viisil laiendada. Meil maanoortel pole aega end arendada mingiks „elavaks entsüklopeediaks”, kes oleks võimeline kõnelema igal teemal. Meie peame aga jõudma selgusele, millised küsimused seisavad meile kõige lähemal, on meile kõige tähtsamad ja neile rajama oma enesearendamistöö kuude ja aastate vältel.

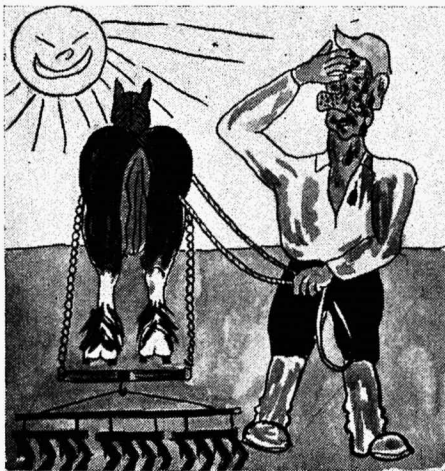
2. Kõneleja ei suuda kõne sisu peälkirjaga kooskõlastada. Selle tagajärjeks on teemast kõrvalekaldumine. Sellest pääseb üle ainult teadliku harjutamise abil.

3. Kõneleja ei suuda mõtlemissaaga õieti ja otstarbekohaselt ära kasutada. Tahetakse teha liiga palju, kuid lõppeks pole siiski tehtud midagi. Toon siin näite sellest, kuidas võiks kasutada 10 minutit kõne valmistamiseks.

1. minut: meenutada, mis oled küsimuse kohta lugenud, kuulnud, näinud.
- 2.—3. „ märkida kõne kavastise kohaselt paberile üksikud tähtsamad mõtted.
- 4.—5. „ leida 2—3 sissejuhatavat lauset.
- 6.—7. „ koostada kõne lõpp 2—3 hoogsa ja kokkuvõtliku lausega.
- 8.—10 „ lugeda üle, mis tehtud, mõelda, kuidas üle minna sissejuhatusele teema juure, kaaluda, mida ette tuua iga sisupunkti juures ja eriti püüda mällu jätta kõne lõpp. Ülaltoodud kava ei tule võtta kindla reeglina, võib olla paljudele tundub parem mõni teisugune ajajaotus; kuid isiklikult olen viimastel aastail mainitud kava edukalt tarvitanud. 15 min. kõne juures tuleks minuteid muidugi vastavalt juure arvata.

Algaja kõneleja poolt ettekantud välgkõne on enamasti väga katkendiline; võetakse lause siit, teine säält. Teiseks eelmainituga kaasaskäivaks puuduseks on pikad pausid. Kõneleja ei leia sobivat lauset ja peab vahet, et mõelda. Piirdub see kuni 5 sekundiga, pole asi veel väga halb; läheb aga aega üle selle, on katastroof käes. Ja seda juhtub kaunis sageli. Tihti põhjustab vaheaegu kõneleja püüd tarvitada pikki, keerukaid ja „väljalihvitud” lausesid. Ärgem püüdkem sõnu liialt valida, tarvitagem lihtsat, igapäevast, jutustavat tooni. Lihtsaid lauseid on alati kergem üksteisega siduda kui keerukaid. Kuigi vahel mõni sõna või lause pole päris omal kohal, kuigi tuleb mõni väike kordamine või muu vääratus, siis ei panda seda igakord tähele või unustatakse see. Liiga pikka vahet paneb aga tähele ka kurtum. Algajal kõnelejal on eriti välgkõne juures kardetav võtta „liiga kõrget lendu”, sest seda kardetavam on siis „kukkumine”. — Tähtis on aga, et kõne lõpp oleks korralik, sest see on viimane mulje kõnelejust. Võiks veel nimetada, et nagu sissejuhatuski ei või ka lõpp tunduda kunstlikuna. See peab olema tihedas seoses kogu sisuga. Seda nõuet ei või unustada ka kõne valmistamise juures.

Kokkuvõttes võiks ütelda, et kõneoskuse arendamisel peab teooria õppimine vahelduma praktiliste harjutustega. Ainuüksi viimase varal võib küll jõuda ladusa kõnelemiseni, kuid selleks et vabaneda vigadest, on tarvis tunda ka teooriat. Palju on neid vigu, mis kõnelejale — eriti võistlusel — võivad kujuneda saatuseks, ja neist vabaneda pole kerge. Aga selleks kõnevõistlused ongi, et anda noortele tõuget ja ergutust kõneoskuse sihikndlaks arendamiseks.

Küll on tänavu kivivead. Põld tolmab nagu Sahaara.

„Tehnika ajastul“ saab tüütavast tolmust lahti ka vihmata.

Ülesandeid maanoortele kergejõustiku hooaja algul.

Jälle on saabunud kevad. Jälle voolavad veed vabalt. Maailm on täis taasärkamise endeid ja inimenegi hingab vabamalt, nagu pääsnuks lahti vangist. Iga inimene tunneb rohkem huvi oma töö vastu, on lõbus ja ei väsi ruttu, otskui inspireeritud kevadest. Tärkab ka loodus, päikesekiired tahendavad varsti maapinna. Asutakse jälle rohkem välistöödele. Nüüd on ka maanoortel, spordihuvilistel, aeg siirduda välja, maadlusmattide juurest jooksuradade ja hüppelaudade juure.

Käesoleva kirjutise ülesandeks ei ole õpetada kergejõustikku, vaid see tahab olla ainult tähelepanu juhtimiseks mõnede asjadele, millele korraldamisele tuleb asuda enne hooaja algust.

Kõigepäält vaatame üle spordiabinõud, on need kõik korras? Kettad, kuulid, odad olgu valmis kohe kevadel. Puuduvad aga veel põhjapanevamaist mõned, näiteks oda, mis mõõdunud sügisel võib-olla sai katki visatud, siis tuleb viivitamata asuda nende muretsemisele. Kui ei ole spordiriistu kevadel kohe valmis pandud, korda seatud tarvitamiseks, mis ei võimalda treeninguga õigeaegselt algamist, siis võib see väga kurjasti mõjuda kogu ringi saavutusile tervel hooajal.

Sageli teeb raskusi maanoorteringi sportlastele kallimate spordiabinõude muretsemine. On ju ketas jt. võrdlemisi kallid. Siin peab appi tulema kogu maanoortering. Ring korraldab kindlasti kevadel pidu või midagi selletaolist sissetulekuga ettevõtet. Sellisest ettevõttest tuleb spordihuvilistel eriti agarasti osa võtta ja juba enne pidu reserveerida teatav summa pidusissetulekust sporditarvete ostmiseks. Nii on võimalik ületada mõnigi mure, sest lõpuks on ju sporditarbeid, mida vaja muretseda, ikkagi väga vähe.

Teine probleem, mis ka väga sageli teeb tuska spordihuvilistele noortele maal, on korraliku spordiväljaku puudumine. See on juba raskem küsimus, milles tihti leidubki takistus, miks kergejõustik maal ei lähe mõningais kohtades hoogu. Korralik harjutusväljak on tingimata tarvilik. Selle mõju ei ole suur mitte ainult tagajärgede paranemises, vaid ka moraalselt. Sageli olen kuulnud ütlust noorte suust: „Ah, mis me sinna küngaste otsa oma jalgu murdma läheme.“

Maal on tõesti raske leida kohast maatükki, mis täiesti rahuldaks end spordiväljakuna. Kor-

raliku spordiväljaku rajamine on ikkagi suur töö ja seda on mõnel ringiliikmel võimatu teha. Siin peab kaasa tulema kogu maanoortering ja ka kõik teised selle ümbruskonna noorsoo-organisatsioonid.

Kõigepäält, kui on võetud sihiks asuda rajama spordiväljakut, satutakse kokku raskustega, millede mõjul jäetakse siht sageli maha. Esiteks juba kokkuleppele jõudmine maomanikega on raske, sest ei taheta anda nii suurt maatükki tasuta kasutamiseks ja kuna kõrge rendi tasumiseks puuduvad organisatsioonil võimalused, siis tuleb paratamatult otsida teisi võimalusi. Siiski leidub arusaajaid peremehi, kes tunnevad huvi noorte arendamise vastu ja tullaakse ka vastu, nii kuidas see vähegi võimalik. Viimasel ajal hakkab ka kaduma, eriti vanema põlve inimeste juures, spordi kui niisuguse põhimõttelik hukkamõistmine.

Spordiväljak tuleks rajada kuivale liivakale maale, mis muruga kaetud. Mitte aga liiga pehmele. Absoluutselt tasast maapinda muidugi ei leidu, aga mõningad künkad on võimalik kõrvaldada ilma suuremate raskusteta. Tasandatud pinnale tuleb siis paigutada oma äranägemise järgi kõige otstarbekamalt: üks kaugus-, üks kõrgus- ja üks teivashüppekast, muidugi koos hoojooksu-tee(dega.*) Siis veel kuuli- ja kettaringid ning 100-m rada (sirgtee). Ümber väljaku, kui see suurem ja maastik võimaldab, võib rajada ringtee pikemate jooksude tarvis. Kui see tuleb aga alla 300 m pikkusega, siis ei ole sel vahest mõtet. Hoojooksu- ja jooksuteed peavad olema absoluutselt horisontaalsed ja parajalt kõvad. Hoojooksuteede pikkuste juures ei saa püstitada mingisuguseid kindlaid mõõteid. Kaugushüppe juures peab hoojooks kindlasti ulatuma 35 m. Kõrgushüppe juures on see aga tunduvalt vähem. Eeskujulik spordiväljak peaks veel mahutama jalg- ja võrkpalliväljakud. Kui vahest jalgpalliväljakuga tekib raskusi, siis võrkpalliväljaku peab kindlasti see mahutama. Puudub ju maal talvel võrkpalli harrastamise võimalus täielikult, jääb järele vaid suvi, millal seda harrastada saab.

Eespooltoodu kokkuvõetuna nõuab tööd ja sageli tugevat tööd, aga noored peavad üle saama igast raskusest ja küll noorte energia saab sellestki üle. Aga sääljures ollakse ka midagi saavutatud, mis pakub igale tervele noorele rahuldust.

Noored! Kergejõustiku hooaeg on teie ees lahti. Meie eliit-meestest on kõnelnud kogu maailm. See tiivustagu teid püüdma sama kõrgele.

J. Heinsoo.

*) Hüppekastide suurused tuleb määrata oma äranägemise järgi, kuna kuuli- ja kettaringide mõõded leiduvad igas spordikäsiraamatus, mis ringil loodetavasti olemas.

Suurima söödakaalika kasvatamise võistlus.

Võistlusele tuleb üles anda 1. juuniks.

Möödunud aastal korraldas Tšiilisalpeetri Põllumajanduslik Büroo Põllutöökoja juures registreeritud maanoorteringidele auhindadega töövõistluse „suurima söödapeedi kasvatamiseks“. Kuna see võistlustöö leidis vägagi elavat poolehoidu organiseeritud maanoorte hulgas ning osavõtt sellest oli rohkearvuline ja töode tulemused kõigiti hääd, siis tänava korraldab büroo samasuguse võistluse „suurima söödakaalika kasvatamiseks“.

Võistluse tingimused on üldjoontes samasugused, nagu olid eelmiselgi aastal. Kuna aga tänava maanoortele on korraldatud hoopis suuremal arvul mitmesuguseid võistlusi, siis juhib nende ridadega käesolevale võistlusele nende maanoorte tähelepanu, kes kõigi muude töode kõrval peavad tähtsaks tegelda ka juurviljakasvatamise oskuse omandamisega.

Et võistluse kaasategemine oleks jõukohane ka noorematele ringiliikmetele, on võistluse tingimused koostatud võrdlemisi lihtsatena. Kuigi võistluse tingimused on Büroo poolt kätte saadatud kõigile maanoorteringidele, peätume siiski nende juures mõne selgitava sõnaga. Tingimuste kohaselt saavad võistlusest osa võtta ainult maanoorteringide liikmed, teised mitte. Võistlejal tuleb kasvatada 10-ruutmeetrilisel maa-alal tšiilisalpeetriga väetades kuni 40 söödakaalikat. Tarviliku tšiilisalpeetri ostab võistleja arve vastu, kas ise või ühiselt kogu ringi kohta. Arve tuleb muidugi alal hoida ja sügisel koos saagiandmetega Büroole ära saata. Oma leidlikkuse ja oskuse rakendamiseks ning kohalike kasvuolude täielikuks ärakasutamiseks on jäetud võistlejatele vabad käed nii maa-harimises, põhiväetuse valikus kui ka juurvilja eest hoolditsemises kasvu ajal. Kaalitosfor-põhiväetuse ja laudasõnniku tarvitamine sünnib iga võistleja oma äranägemise ja oskuse kohaselt. Lämmastikväetistest on lubatud tarvitada ainult tšiilisalpeetrit. Samuti ei tohi kasta võistluslappi ka virtsaveega. Seega on ainult kaks kitsendust, mida tuleb võistlejal silmas pidada.

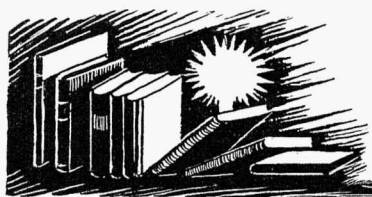
Osavõtusoovist tuleb teatada Tšiilisalpeetri Põllumajanduslikule Büroole 1. juuniks k. a. Ülesandmise teadaandes tuleb ära märkida veel aadress, talu asukoht ja missuguse ringi liige on võistleja. Kõigile võistlejatele saadab Büroo pärast 1. juunit teada-andelehe kõigi edaspidiseks tarvilike küsimustega ja võistluse tingimustega.

Võistluslappil kasvanud söödakaalikad tuleb ära koristada hiljemalt 15. oktoobriks, kas kahe ringi juhatuse liikme või kahe sama ringi liikme juuresolekul. Samas märgitakse „teadaandelehe“ planketile ka nõuetavad saagiandmed. Nende tööle vastavust, samuti ka võistluse tingimuste täitmist kinnitab oma kaasalkkirjaga ringivanem. Pärast koristamist võistleja hoiab alal kõige suurema lappil kasvanud söödakaalika vähemalt 3 nädalat ja nõudmise korral on kohustatud saatma selle kontrollimiseks Tšiilisalpeetri Põllumajanduslikule Büroole, Tallinn, Pärnu mnt. 6. Autasudena parematele võistlejatele jagab Büroo 33 auhinda, kogusummas 350 krooni.

Päale eespool toodud võistluse maanoortele korraldab Büroo tänava veel teise võistluse. Nimelt „parima ülesvõtte (foto) valmistamiseks tšiilisalpeetriga väetatud viljadest“, millest võivad osa võtta kõik fotoasjandusest huvitatud isikud, nii maanoored, kes ise kasvatavad tšiilisalpeetriga väetatud vilju kui ka kõik teised.

Need ülesvõtted peaksid kujutama tšiilisalpeetriga väetamise tulemusi ükskõik missuguse viljaga. Ülesvõtete tegemisel tuleks kasutada päälkirja „väetatud tšiilisalpeetriga“ või mõnda muud tšiilisalpeetriga väetamise edukuse tulemust meenutavat väljendust. Pildistamised tuleks teha kas ringivanema, konsulendi või põllunduskooli õpetaja juuresolekul, kes ühtlasi ka tõendab, et pildistatud vili on tõesti väetatud tšiilisalpeetriga. Ülesvõtted tuleb teha postkaardi formaadis ja büroole ära saata hiljemalt k. a. 1. novembriks. Paremate ülesvõtete valmistajatele jagatakse 4 auhinda [Kr. 90.— suuruses.

Tšiilisalpeetri Põllumajanduslik Büroo.

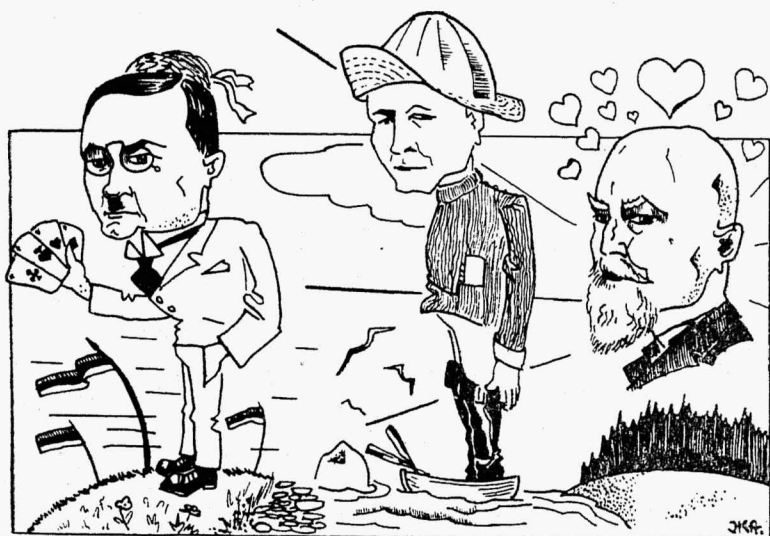

Kroonikat ja lühiteateid.

Aprillikuu lõpul selgusid kirjanikud ja kunstnikud, kellele määratud auhinnad nende töösaavutuste eest 1937./38. Vabariigi Presidendi kirjanduslikud auhinnad langesid käesoleval aastal: I auhind näitekirjanik Hugo Raudsepale (näidendite eest „Lipud tormis“ ja „Mees, kelle käes on trumbid“), II auhind Aug. Gailitile (romaanide eest „Karge meri“, vt. „T. N.“ nr. 4—k. a.), III auhind K. A. Hindreyle (novellikogu „Südamed“ ning romaani „Loojak“ eest, viimase arvustust vt. „T. N.“ nr. 2—k. a.). I auhinna suurus on 1500, II — 1000, III — 1000 krooni. Aug. Gailit sai sellele lisaks romaani eest „Karge meri“ ka Tallinna linna auhinna — 400 krooni.

Lisaks Vabariigi Presidendi auhindadele määrati mitmesuguste asutiste, linnade jne. auhinnad järgmiselt: Tartu linna auhind (750 kr.) Aug. Jakobsonile romaanide eest „Vaikne õhtu“ ning „Oktoobri tuul“ I ja II, Eesti Paberi auhind (500 kr.) — Kersti

Merilaasile luuletiste kogu „Maantee tuuled“ eest, Eesti Panga auhind (500 kr.) — Aug. Mälgule novellikogu „Mere tuultes“ eest, Kreenbalti auhind (500 kr.) — Karl Ristikivile romaani „Tuli ja raud“ eest, Eesti Paberi auhind (500 kr.) — Richard Rohule romaani „Elutee“ eest, Eesti Panga auhind (500 kr.) — Rudolf Sirgele romaani „Häbi südames“ eest, Eesti Panga auhind (500 kr.) — Peet Vallakule novellikogu „Lambavarga Näpsi lorijutte“ eest, Eesti Paberi auhind (500 kr.) — Henrik Visnapuule luuletiste kogu „Põhjavalgus“ eest. Kogusummas jagati 11 kirjanikule auhindadeks seega 8.150 krooni. Teadusmeestest said seekord auhindu M. Härms, A. Koort, T. Lippmaa, R. Liviländer, H. Moora, M. Nurk, P. Reim, H. Tampere, L. Kalling-Kant, H. Kurrik ja R. Põldmäe — kogusummas 4350 krooni. Kunstnikest auhinnati A. Johani, E. Järv, E. Kollom.
J. Kaup.

LAUREAADID PILDIS.

H. Raudsepp — „Mees kelle käes on trumbid“ ja „Lipud tormis“.

A. Gailit — püüdis „Kargest merest“ II auhinna.

K. A. Hindrey „Loojak“ ei ole mitte kirjandusliku tegevuse loojak, sest kirjanikku armastavad lugejate Südamed.

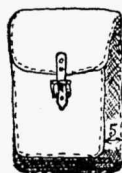
TEHNIKA

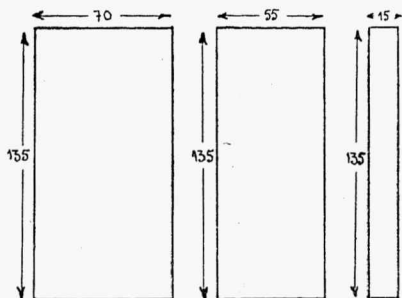
Maanoorele oma seljakott.

Seljakott on tarvilik matkadel, õppereisidel ning õppelaagrites, eriti juhul, kui tuleb kõndida kandamiga jala. Käeotsas kandes pole raskus ühtlaselt jaotatud ning käelihased võivad üle pingutatud saada. Seljakott peaks olema küllalt suur kõigi vajaliku mahutamiseks, kuid siiski parajuse piirides, muidu osutub selle kandmine liiga raskeks ning tülikaks. Seljakoti materjaliks on kõige sobivam veekindel riie, et koti sisu oleks saju puhul kaitstud. Sumadanidel see hää omadus puudub. Õhem papp on kergesti ligunev ja mõned tunnid vihma käes olles võib kergesti ainult pide veel kätte jääda. Kandes sumadani nurgad hõõrduvad ja purunevad.

või ostetud linast, poollinast või takust riiet, immutada seda linaseemne-õliga. Linaseemne-õli on toores, kuna värnits on keedetud ja teeb riide kõvaks. Igatahes see oleks väärt katsetada, sest niiviisi saame märksa odavamalt riide kätte.

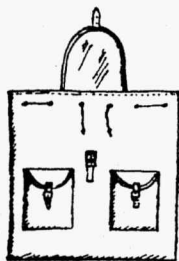
Tasku seljakoti pääl.

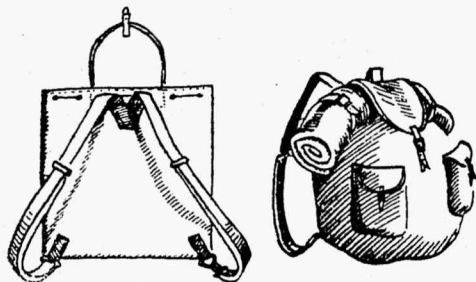
Riide jaotuse kava.

Veekindlat seljakoti-riiet saab osta äridest, kuid riidet kodusel teel veekindlaks teha peaks ka olema võimalik. Selleks tuleb võtta kodu-

Hakates valmistama seljakotti, ostame rohelist, veekindlat seljakotiriide nime all müügil olevat riidet 1,35 sm. Selle riide laius on 70—75 sm. Riide pikkusest saame kokkupandult koti sügavuse, mis on valmistehtult 55—60 sm. Kõrvallt lõikame riide pikkuses ära umbes 15 sm laiuse riba, millest saame taskud ja klapid. Nii jääb valmis koti ümbermõõt 100 sm, ühe sõnaga kott on lai 50—55 sm.

Seljakoti suu tõmmatakse kokku nõõriga.

Kanderihmade asetus.

1. Koti õmblemisel paneme riide ääred kokku ja õmbleme algul nii, et õmblus jääb paremale poole.

2. Siis keerame koti pahempidi ja laseme uuesti õmblusega, sellega viime õmbluse koti pahemale poole ja kott jääb seest sile. Säärast õmblust nimetatakse pesuõmbluseks.

Taskud, koti ja tasku klapid saame järelejäädud 1,35 sm pikkusest ja 15 sm linaest riideribast. Pareml, kuj riie oleks lai 75 sm, siis järelejäädud riba laius oleks 20 sm ja nii saak-sime laiemad taskud.

Taskule läheb riid 24 sm, valmis tasku pik-kus on 22 sm. See on kahele taskule 48 sm. Taskuklapi pikkus on 12 sm, riid läheb 14 sm, sellega läheb kahe taskuklapile riid 28 sm.

Taskule saame laiust anda taskuvoldiga. Sel-leks jääb meil riid kahe tasku tarvis 37 sm. Voldi valmislaius on 4 sm, nii peab riba laius olema 5 sm. Ühele 22 sm pikkusele taskule läheb 62 sm pikkune riba, kahele taskule 124 sm.

Koti ääre palistame ning teeme ääre 10—12 auku, kas kinga silmadega või lihtsalt tugeva niidiga üle ääre õmmeldes. Säält paneme läbi nõõri.

Kui võimalik, siis tuleks klapiääred üle õm-melda pehme nahaga. Klappide kinnitamiseks võib tarvitada väikesi pandlaid või nõõrist si-duseid.

Kanderihmad peavad olema parajad tuge-vad, et nad ei rulluks. Kanderihmadeks läheb

vaja 2 meetrit rihma, mille lõikame pooleks. Ühed otsad õmbleme kinni koti klapi juure, pannes sissepoole alla tüki nahka, et riie ei rebeneks. Ühte kotisoppi paneme rõnga, teise konksu. Rõngastest paneme läbi rihmad ja kinnitame pandlad, et võimalik oleks regulee-rida rihmade pikkust. Nii on üks rihm rõn-gaga kotisopi küljes kinni, teine aga lahti, mis hõlbustab kotti kergemini õlale võtta. Paras rihma laius on 3 sm.

Ärist ostes maksavad valmis kotid 4,75—6,00 kr., olenevalt suuruselt. Siinkirjeldatud suurusega, kahetaskuga kott ärist ostes mak-sab kr. 6,00. Valmis kotte on võimalik osta Sõjaväe Majandusühingutest, Kaitseliidu tarbe-ainete ladudest ja sporditarvete äridest.

Riidet saab osta Tallinnas A. Abram V.-Karja 5, Hendrikson V.-Karja 6 ja Sõja-väe Majandusühingust Pikk tn. Roheline koti-riie maksab 230-270 senti m. Buldani-riid vä-rimata ja veekindlaks ettevalmistamata saab osta 140—230 senti m, olenevalt paksusest.

H. Paglant.

Kevad kutsub pildistama.

Ärkav ja ehtiv loodus pakub meile piiri-tuid võimalusi tungida selle ürgsesse looduse südamesse. Kevadel looduse taaselustamine kajastab meile suure meistri peent harmoo-niat, manades esile kauneid meeoleu- ja tundeilte, mis kutsuvad meid välja ääre-tusse kaugusse, nautima vabadust, jäädvus-tama kauneid hetki oma elus jäädavalt; seda kõike võimaldab meile kaamera. Ei ole mi-dagi kaunimat, kui pildistada ilusamaid elamu-si oma elus jäädavaks mälestuseks. See-pärast kaameraga läbi elu!

Tänapäeval on fotokunst saanud kõikide harrastusalaks, ning kaamera on leidnud tee suurlinnast maa kaugemaissegi metsakülä-desse, olles selle kasutaja lähemaks ja lahu-tamatuks sõbraks ning kaaslasteks.

Allpool anname ülevaate fotokunstist ning juhiseid algajale amatööridele.

Kaamera.

Esimeseks ja suurimaks ülesandeks alga-jale on kindlasti sobiva ja hinnalt kättesaa-davama kaamera valik. Ei ole õige, kui me hakkame ostma fotoaparaati-kaamerat, läh-tudes hinnast, vaid tuleb pidada silmas tema võimeid kohaneda olukorraga, ajaga ja praktilisusega.

Kõige otstarbekohasem ja kahtlemata ka kõige praktilisem on kindlasti rullfilmi käsikaamera. Film, asetatuna kaame-rasse, annab vastavalt aparadi tüübile 8 kuni 16 võtet, ning seeteõttu on teda lihtne käsitseda ja ta on alati võttevalmis. Vähe-

nõudlikule algajale piisab lihtsamast kaame-rast, nn. boks-tüübilisest, mille hind kõigub 4,75 kuni 30 krooni vahel, olenedes ostja soovist ja kuludest. Nimetatud kaameraid on saada kõigist fotoäridest. See on liht-saim kaamera tüüp, millega võib teha esi-mesi katsetusi fotokunsti alal.

Nõudlikum fototaja valib aga juba algu-ses kaamera meetriskaalaga teravustajana ja kaugusmõõdikuga, millele hind mitmesugus-te tüüpide juures algab juba 25 kroonist.

Kaamera ostmisel tuleb lähtuda ka asja-olust, milliseid filme soovitakse tarvitada, millises kaustas soovitakse saada ilte, ilma et negatiive oleks tarvis kas suurendada või vähendada.

Kõige levinum ja universaalsem on rull-film 6×9 kaustas, samuti ka kõige kätte-saadavam ja värskem, kuna vahepäälsete kaustade puhul on sageli raskusi filmide hankimisel.

Filmid.

Film on fotograafiatööstuses keemiliselt valmistatud preparaat, milline pildistamise juures jäädvustab pildistatava ala või maas-tiku. Rullfilm on väärna ümber keritud ze-latiinriba, kaetud ühelt küljelt valgustundli-ku broomhõbedaga kihiga, 6 kuni 16 võtte jaoks, tarvitatuna vastavais rullfilmkaame-rais.

Nagu eespool mainitud, on soovitamam tarvitada pildistamiseks rullfilme kaustas 6×9. Nimetatud film võimaldab teha 8 võtet selle kausta juures, ja kausta vähenedes

vastavalt suureneb piltide arv, nii et sama film annab pildikaustas 4,5×6 juba 16 võtet. Kausta suurus on leib aparaadist, kui suurelt peegeldub pilt läbi objektiiv kaamera tagaseinale asetatud filmile.

Filmide valgustundlikkus on märgitud tavaliselt pakendile kraatides. Harilikult tarvitatakse filme, mis on märgitud kas 17 või 18 Din-kraati.

Soovitavam on tarvitada orto-kromaatilisi (värvitundlikke) isolaar- või oreoolide filme. Nimetatud filmid on tundlikud värvirikaste maastikkude ja esemete pildistamiseks, kuna harilikud filmid on tundlikud ainult siniste ja violetsete valguskiirte vastu, seepärast rohelised, kollased ja punased valguskiired ei avalda pildi saamisel kuigi nimetamisväärselt mõju. Need värvid kas tunduavad liiga heledatena, või peaaegu mustadena.

Rullfilme võib asetada kaamerasse ja säält võtta välja ka päevavalgel, kuna muud toimingud, kus filmi valgustundlikule kihile võib langeda valgust, tuleb teha pimikus punase tule valgusel.

Värvitud filmid on teataval määral tundlikud ka punase tule vastu, seepärast nad nõuavad eriti hoolsat käsitsemist.

Pildistama!

Tegelikkude elu juures omab kõige olulisemat tähtsust eseme või maakoha valik pildistamiseks. Tuleb osata leida kauneid kompositsioone ja mitte kuhjata pilti üleliigselt. Hää fotograaf oskab vaesemas ki maastikus leida huvitavaid looduspilte ning üksikuist esemeist luua kauni kompositsiooni. Hää pildi saamiseks pööratagu tähelepanu esiplaanile, keskosale ja tagapõhjale, mille kaudu saavutame pildis loomuliku sügavuse — ruumilise taju. Peab õppima nägema, et osata luua pilte. Poseerimine pildistamisel on kõige halvem võte äldse; tuleb leida juhuslikke momente elust,

mis annavad pildile tõelikkuse, loomulikkuse ja kompositsiooni. Esemel või inimesel ja pildi vahel peab olema kindel side ja kompositsioon, vastasel korral kaotab pilt oma väärtuse, puudub side vaadeldava eseme ja ümbruse vahel. Inimese tegevus ja keha seis olgu suunatud pildisse, mitte ümberpöörduvalt, vaade mitte kunagi otse objektiivile, vaid ikka kõrvale. Vastupäeva pildistades saame valguse ja varju kontrasti elavamad, ühtlasi ka pildi huvitavamad. Sel juhul tuleks aga varjata päikest, et see ei paistaks otse objektiivile. Ehitusi pildistades seisku aparaat alati loodis. Liikuvate asjade pildistamisel peetagu silmas, et mida ligemal pildistatavale, seda lühem olgu säritusaeg, samuti seistes risti liikuvale asjale.

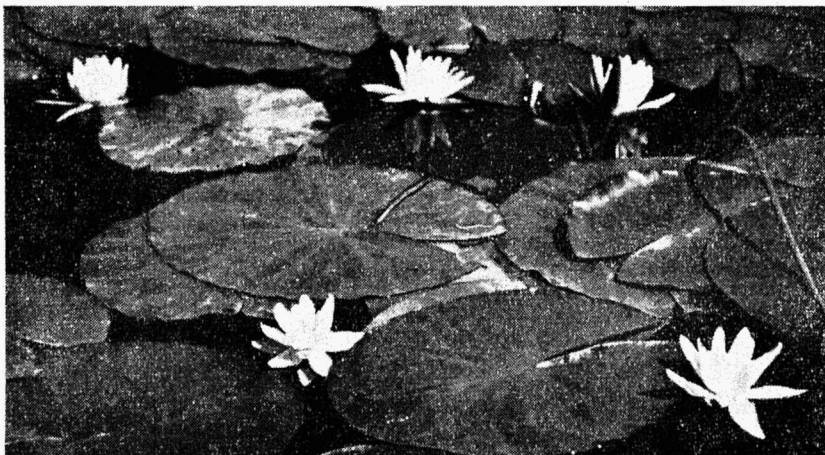
Filmi tundlikkusest tingituna tuleb panna tähele valgustamise aega, millest on pildi hädus. Allpool juhime tähelepanu säritustabelile, mis annab ülevaate valgustusaja kestvusest mitmesuguste valgustugevustega objektiviide puhul erinevate valgusetingimuste juures.

Tabel on koostatud valgustusajaga suvekuudel kella 10 kuni 18 päikesepaistelise ilmaga. Varjatud päikesepaistega ning enne kella 10 kui ka päale kella 18 on säritusaeg kahekordne.

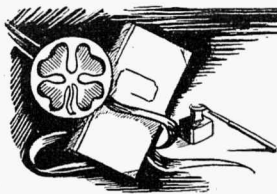
Säritustabel.

Objektiivivalgusjõud, fookus	6,3	8	11	16	22	32
Meri ja taevad	1/100	1/300	1/250	1/100	1/50	1/25
Avar maastik ja lage esiplaan	1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	1/10
Maastik esiplaaniga ja linnatänavad	1/250	1/100	1/20	1/25	1/10	1/5
Esemed grupid, lilled arhitektuurvõtted	1/100	1/50	1/25	1/100	1/5	1/2
Heledasti valgustatud siseruumid	1/5	1/2	1	2	4	8

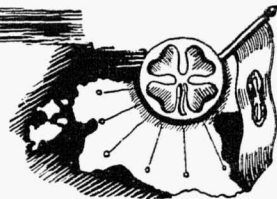
Tabelis toodud aeg on arvestatud päikesepaistega kella 10 kuni kella 17 päeval. Päikesepaisteta kahekordistub aeg, samuti enne ja pärast nimetatud kellaaega.

Veerooside võlu.

ORGANISEERITUD NOORED

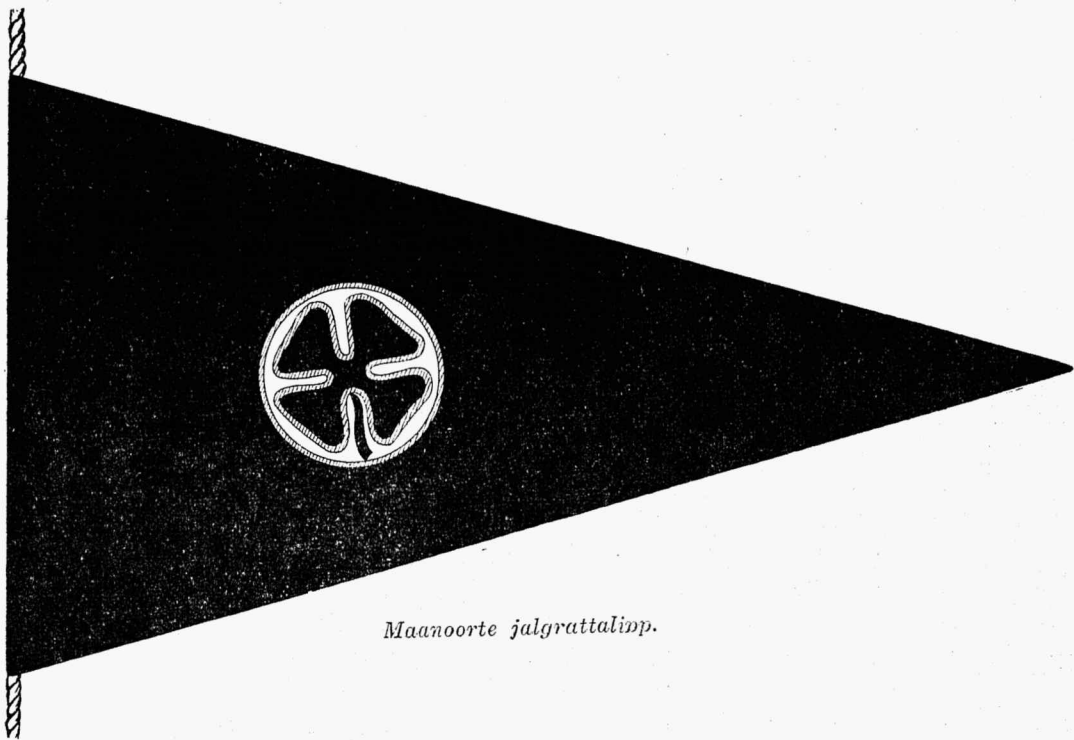
Lipud maanoorte jalgratastele.

Pääle ühise rinnamärgi, mida kannavad organiseeritud maanoored, ja ühise ringilipu, mille alla koondume pidupäevadel, on ühiseks tunnusmärgiks maanoorile-jalgrattureile välja töötatud ja valmistatud maanoorte jalgrattalipp.

Maanoorte jalgrattalipp on kolmnurkne roheline lipuke, neljalehelise ristikeinamärgiga valges sõõris.

Lipp kinnitatakse jalgratta ette vasakule poole. Kinnitamisel seotakse lipu küljes oleva nõõri üks ots jalgratta juht-raua (käepideme) külge ja teine ratta esimese assi juures ratta porilauahoidja

külge. Jalgrattalippe võivad muretseda kõik organiseeritud maanoored Ülemaalise Maanoorte Ühenduse kaudu (Pikk 42, Tallinn). Tellimisel tuleb saata lipu hind 20 senti markides, mille järele lipp saatekuludeta välja saadetakse. Postikulude kokkuvõtmiseks on soovitatav ringidel tellida rattalipud ühiselt. Kuna eeloleval suvel tuleb maanoortele terve rida ühiseid kokkutulekuid (õppelaagrid, suvipäevad jne.), kuhu sõidetakse jalgratastel, siis oleks väga soovitatav, kui kõik maanoorte jalgrattad kannaksid ühise tunnusmärgina ka ühist jalgrattalippu.

Maanoorte jalgrattalipp.

Maanoorte ööbimiskohtade nimekiri 1939. a.

Järjekorra nr nr.	Ööbimist võimaldaja nimi ja aadress	Talu	Küla	Vald	Missuguse maantee lähedal talu asub Mitme km kaugusel ja kuspool küljes maanteest. l — lõuna, p — põhja, õ — õhtu, h — hommiku	Lähem raudteejaam või omnibusepeatus- o = omnibusepeatus r = raudteejaam	Selle kaugus km	Mitmele isikule saab korraga öömaja anda
1	2	3	4	5	6	7	8	9

V I R U M A A.

1	Aleksander Luua Sanniku ag. Kulla	Ruha	Kulla	Narva	—	—	r. Narva	28
2	Johannes Lallo Tanniku ag. Arsi k.	Korkia-kallan	Arsi	"	—	—	o. Narva-Jõesuu r. Narva	15 25
3	Aarend Pun Oru ag. Künnapõhja	—	Künnapõhja	Vaivara	—	—	o. N.-Jõesuu r. Oru	12 5
4	Emma Schmidt Päite, Sillamäe	Vanakõrtsi 31	Päite	"	—	—	r. Oru	5
5	Olga Kriisk Kahula, Jõhvi	Kooli	Kahula	Jõhvi	—	—	r. Sompa o. Jõhvi	1,5 5
6	Endla Mänd Toila as.	Suluvälja	—	"	—	—	r. Jõhvi o. Jõhvi	15 15
7	Avo Kova Oru ag. Konju k.	Suluvälja	Konju	"	—	—	r. Oru	2
8	Adele Murutalu Toila as.	Vanaaida	—	"	—	—	r. Jõhvi o. Jõhvi	15 15
9	Marta Sass Edise as. pk. 23, Jõhvi	Sepa	—	"	—	—	r. Jõhvi o. Jõhvi	1 —
10	Karl Parve Kohtla-Järve, Peeri	Oro 7	Peeri	Kohtla	Narva—Tallinna	2,5 l	r. Sompa o. Jõhvi	2,5 8
11	Laine Välja Kohtla-Järve, Peeri	Ontoni 10	"	"	"	"	r. Sompa o. Jõhvi	2 7
12	Leida Välja Kohtla-Järve, Peeri	Kriiska 8	"	"	"	"	r. Sompa o. Jõhvi	2,5 8
13	Ants Piknurm Tudulinna, Metsküla	Uuetoa	Metsküla	Tudulinna	Avinurme— Tudulinna	0	r. Avinurme o. Tudulinna	10 7
14	Paula Roosvald Tudulinna ag. pk. 9	Kesa	"	"	—	—	r. Avinurme o. Tudulinna	9 6
15	Erich Mölder Tudulinna v. Lutska pk.	Lutska	Kesavälja	"	Tudu—Tudulinna	0	r. Tudulinna o. Lutska	23 —
16	Elmar Luhamaa Tudulinna ag.	Laiakivi	"	"	"	0	r. Avinurme o. Tudulinna	20 3
17	Maimu Soolep Viru-Maidla, Reo k.	Laurahu	Reo	Maidla	—	—	r. Küttejõu o.	— —
18	Ella Saksiladu Saaremaa kpl. Püssi	Kalda 163	Lohkuse	Lüganuse	Püssi—Aidu Väike-Maarja— Simuna	0,2 õ 1 k	r. Püssi r. Kiltsi o. Väike-Maarja	1 12 5
19	Hilja Sein Väike-Maarja, Eipri k.	Kõrtsi	Eipri	Vao	"	"	r. Kiltsi o. Väike-Maarja	12 5
20	Harald Liikhold Väike-Maarja, Eipri k.	Orava	"	"	"	1 l	r. Kiltsi o. Väike-Maarja	12 5
21	Evald Reismann Kadila ag.	Lagedi	Lagedi	Assamalla	Tartu—Narva	1 h	r. Rakvere o. Kadila	13 1
22	Georg Jalas Veadla pt. Assamalla	Värava	Veadla	"	"	2 h	r. Rakvere o. Kadila	15 3
23	Ellen Johanson Imastu ag.	Tislari	Vanamõisa	Undla	Tapa—Arbavere	0 õ	r. Tapa o. Vanamõisa	6 —

J Ä R V A M A A.

24	Vilma Veermäe Visusti küla, Koeru	Väike-Otsa	Visusti	Väinjärve	Järva-Jaani—Koeru	1 õ	r. Rakke o. Koeru	17 —
25	Hugo Piirsalu Erviita pstk. Koeru	Vanatoa	Erviita	"	Väinjärve—Udeva	0,10 l	r. Rakke o. Koeru	16 3
26	Harry Luht Aoküla Rakke	Hindreku	Ao	Rakke	Rakke—Koeru	0,15 p	r. Rakke o. Ao küla	2,5 0,15
27	Voldemar Lodi Liigvalla as. Rakke	Kubja	Liigvalla	"	"	0,25 p	r. Rakke o. Liigvalla	9 0,25
28	Leida Kotkas Koigi ag. Kaasiku t.	Kaasiku	Prandi	Koigi	Paide—Põltsamaa	1 l	r. Paide o. Koigi	— —
29	Hugo Tavast Tännasilma pt. Kärevere	Kooli	Tännasilma	Särevere	Türi—Viiljandi	5 l	r. Kärevere	4
30	Magda Marme Tännasilma pt. Kärevere	Mardihansu	"	"	"	3 l	r. Kärevere	—
31	Jaak Sõmer Jõeküla ag. Käru	Vommari	Kullimaa	Käru	Pärnu—Paide	õ	r. Käru r. Käru	12 10
32	Paul Riimets Kädva ag. Sonni pk.	Väljaotsa	Sonni	"	Lelle—Vahastu	0,3 p.	r. Käru o. Kaiu	13 16
33	Armilda Kolk Väätisa ag. Nehatu pk.	Sõeru	Nehatu	Väätisa	Paide—Lõõla— Saucaugu	1 p	r. Paide o.	16 16
34	Johannes Tohvelman Lõõla ag. pk. nr. 1	Kura-Matsi	Lõõla	"	"	½ õ	r. Paide o.	18 18

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
35	Alfred Tammiste Jootme pstk. Tapa	Sepamardi	Kuru	Ambla	—	—	r. Tapa o. Jootma	6 1/4	4
36	Jaak Mae Tapa pstk. 41	Liiva	"	"	—	—	r. Tapa o. Tapa külas	25 1/4	4
37	Karl Liim Imastu ag.	Madise	Tõrma	Lehtse	Tapa—Arbavere	õ	r. Tapa o. Vanamõisa	4 2	6

H A R J U M A A.

38	Paul Toomsalu Valgejõe ag.	Kuusiku	Valgejõe	Kännu	—	—	r. Kadrina o. Valgejõe	25 0,4	2
39	Ilmar Heinsalu Kolga-Uuri	Klaokse	Uuri	Kolga	Tallinna-Narva	2,5 p	r. Kehra o. Kahala	25 2,5	7
40	Lembit Kalberg Harju-Kahala Meeksi	Liiva	Muuksi	"	Tallinn-Kuusalu- Leesi	0,5 h	r. Kehra o. Meeksi	24 0,5	5
41	Johannes Tomingas Harju-Kahala ag.	Paju	Hirvli	"	Narva-Aegviidu	3 l	r. Kehra o. Kahala-Liiva	25 —	25
42	Arnold Puudi Kodasoo ag.	Kangro	Kodasoo	—	—	—	r. Raasiku o. Kaberla	12 3	3
43	Lydia Roos Kodasoo ag. Saunja pt.	Maunu	Saunja	—	Narva-Tartu	5 l	r. Raasiku o. Kaberla	12 5	3
44	Salme Puss Anija as. pk. 21, Tallinn	Kallaku	Anija	Anija	—	—	r. Kehra o. Anija mõis	6 —	4
45	Salme Kuuskmann Anija ag., pk. 11	Vanapere	Pirga	"	—	—	r. Kehra o. Anija vm.	5 0,5	4
46	Erni Jaansoo Anija as. pk. 10, Tallinn	Ojamäe	Partssaare	"	—	—	r. Kehra o. Jägala	8 1	2
47	Hilda Vikat Anija as. pk. 19, Tallinn	Vainopere	Anija	"	—	—	r. Kehra o. Anija m.	5 1,5	2
48	Elsa Jagumägi Jõelähtne ag., Rebala pk.	Jaagu	Rebala	Jõelähtne	Tallinna-Narva	3 p	r. Aruküla o. Jõelähtne k.	— —	3
49	Ilse Tänav Kõue ag., Ardu	Nahkru	Nõmme	Kõue	—	—	r. Kehra o. Ardu	45 2	2
50	Herta Veersalu Kõue ag., Ardu	Kalevi	Ardu	"	—	—	r. Kehra o. Ardu	45 0,5	3
51	Leon Talisoo Kodila pk., Hagudi	Sunda	Kodila	Rapla	Rapla-Hageri	0,5 h	r. Hagudi	10	3
52	Otto Vanajuur Sikeldi pk., Rapla	Miku	"	"	"	0,5 õ	r. Hagudi	8	2
53	Laine Voolmaa Aranküla pt., Hagudi	Vanakupja	Aranküla	"	—	—	r. Hagudi	3,5	2
54	Tiiu Keiss Purila mõis	—	—	—	—	—	r. Hagudi	1,5	3
55	Asta Pärtel Kehtna pk. 17	Mihklihansu	Kalbu	Kehtna	—	—	r. Keava	5	20
56	Endel Rästas Kehtna ag., Õhukse t.	Õhukse	Nadalama	"	Tallinn-Pärnu	0,8 p	r. Keava r. Klooga	4 10	10
57	Ardo Migur Klooga ag., Lohusalu	Miku	Lohusalu	Keila	Tallinn-Paldiski	8 p	r. Laulasmaa o. Keila	3 5	3
58	Ilse Põldre Tuula as., Keila	Tiigi	Tuula	"	Haapsalu-Pärnu	—	r. Keila o. Aäsmäe	4 8,4	1
59	L. Taloma Tuula algkool	Kooclimaja	Tuula	"	"	1,5 õ	r. Keila o. Aäsmäe	1,5 2,5	2
60	Arnold Ajaots Turba ag., Laane küla	Mõisamaa	Laane	Nissi	Tallinna-Haapsalu	3,5 l	r. Turba o. Turba	3,5 3,5	3
61	August Hoidorf Lehetu kt., Turba ag.	Lepiku	Lehetu	"	"	4,5 l	r. Turba o. Turba	3,5 4,5	3
62	Klesment Paldiski pk. 18	Rägastiku	Pallasti	Padise	Tallinna-Paldiski	0,25 l	r. Paldiski	3	20

L ä ä n e m a a.

63	August Boman Riguldi ag.	Mätta	Vanaküla	Riguldi	—	—	r. Taebla o. Riguldi	30 3	5
64	Aleksander Thomson Riguldi ag.	Uustalu	"	"	—	—	r. Taebla o. Riguldi	30 3	5
65	Aleksander Stahl Riguldi ag.	Jakas	"	"	—	—	r. Taebla o. Riguldi	30 3	5
66	Kristof Nilson Riguldi ag.	Nilsandre	"	"	—	—	r. Taebla o. Riguldi	30 3	5
67	Salme Nurmik Ridala pt., Haapsalu	Võõriku	Uneste	Võõnu	Ridala-Taebla	0,5 lo	r. Haapsalu o. Ridala	15 3,5	1
68	Hermine Kaubi Ridala pt., Haapsalu	Uue-Mardi	Saanika Liiva	Ridala	Ridala-Martna	0	r. Haapsalu o. Ridala	10 1/4	1
69	Leida Reins Parila algkool	Jaani-Tõnise	Jõõdre	"	Haapsalu-Lihula	1 h	r. Haapsalu o. Parila m.	12 1	2
70	Evald Okapu Ridala pk. 25, Haapsalu	Sireli	Parila	"	"	0,3 õ	r. Haapsalu o. Parila	11 0,3	2
71	Gustav Kasterpalu Lähtru ag., Ohtla pk.	Saueaugu	Ohtla	Lähtru	Haapsalu-Kullamaa	0,5 p	r. Paliivere o. Kokre	17 3	5
72	Jüri Reigo Silla pk., Päre k.	Lepasoo	Päre	Kullamaa	Tallinn-Virtsu	1,5 õ	r. Risti o. Turpla	20 1,5	10
73	August Raude Silla pk., Päre k.	Põlde	"	"	Tallinn-Virtsu	1,5 õ	r. Risti o. Turpla	20 1,5	20
74	Leida Kuusalu Paatsalu pk. 5	Tukka	Viira	Karuse	—	—	r. Karuse o. Varbla	12 10	2
75	Elisabeth Viita Kiska kt., Karuse	Kalda	Kiska	"	—	—	r. Karuse o. Kalli	10 15	2

S A A R E M A A .

76	Saare Maavalitsus Saareküla ag., Laimjala v.	Saare Lastekodu	Saareküla	Laimjala	Kuressaare-Kuivast	7 h	o. Kahtla	7	40
77	Amalia Tutk Jõiste pk., Leisi	Pori	Jõiste	Leisi	—	—	s. Triigi r. Virtsu o. Leisi	—	10
78	Arvi Selge Jõiste pk., Leisi	Kuke	"	"	Orissaare-Leisi	1 h		s. Kuressaare, Tori	12
79	Bernhard Laas Abruka saar., Kuressaare	Metsavahi	Abruka saar	Kuressaare	—	—	o. Saare-Võhma	0,5	3
80	Lisette Soorsk Saare-Võhma ag.	Augeste	Võhma	Mustjala	Mustjala-Panga	p	"	1	1
81	Estra Ader Saare-Võhma ag.	Paju	Võhma	Mustjala	Võhma-Kuressaare	0.5 l	"	—	3
82	Leida Kaljuste Saare-Võhma ag.	Tohvri	"	"	"	"	"	—	—
83	Artur Vaim Järise pk., Kuressaare	Sepa	Järise	"	Kuressaare-Võhma	0.5 õ	o. Järise r. Virtsu	0,5	10
84	Aliide Kõnn Anepesa pk., Kressaare	Matsi	Anepesa	Kärkla	Kuressaare-Mustjala	1 p	o. Anepesa	1	20
85	Karl Saarilaid Sauvere pk., Kuressaare	Pupardi	Sauvere	"	"	0.5 õ	o. Sauvere	0,5	20

P Ä R N U M A A .

86	Elli Koiksoon Nedrema pk.	Kubja	Nedrema	Soontaga	Kalli-Jaagopi	0.8 l	r. Rootsi	20	3
87	Elli Remmel Nedrema pk.	Tänavotsa	"	"	"	0.3 h	o. Nedrema pt.	—	5
88	Ksenja Teder Nedrema pk.	Jaanitoo	"	"	"	0	o. Nedrema	—	3
89	Meeta Sakkin Nedrema pk.	Põide Jaani	"	"	"	0.8 l	o. Nedrema	20	2
90	Elmo Täht Nedrema pk.	Oeda	"	"	"	0.8 l	o. Nedrema	20	3
91	Kristjan Vaino Põhara pk.	Vainu	Põhara	Audru	Pärnu-Kuressaare	2.5 p	o. Nedrema	—	10
92	Jüri Kodasma Soomra pk., Pärnu k.	Ärma	Soomra	"	Pärnu-Tõhela	0.4 p	r. Pärnu	20,5	2
93	Oskar Soomann Annuse t., Sanga pk.	Annuse	Soomra	"	"	0.2 p	o. Põhara	0,29	1
94	Artur Siig Seliste ag., pk. 10	Männiku	Puti	Seliste	Pärnu-Tõstamaa	0.4 p	r. Pärnu	25	2
95	Linda Kull Vändra Vöidula	Vöidula	Klaasivabriku	Vändra	Pärnu-Paide	0 h	o. Soomra	1	4
96	Jaana Pärt Suurejõe ag., Vändra	Kiltre	Võiera	"	"	3 õ	r. Pärnu	39	20
97	Virve Areneem Tori pk. 29	Jõekalda	Randivälja	Tori	"	0.5 õ	o. Vändra	10	6
98	Salme Ohakas Jõõpre ag.	Ohaka	Mõisa	Sauga	Pärnu-Jõõpre	1 õ	r. Vändra	8	5
99	Aleksandra Pirso Jõõpre ag.	Alttoa	Kase	"	"	0.25 h	o. Vändra	2	5
100	Venda Üprus Kilingi-Nõmme, Saarde- Saunametsa	Saunametsa	Saunametsa	Saarde	Kill-Nõmme-Talli	6	r. Tammiste	—	5
101	Gustav Jakobson Kabli pk. 23	—	Kabli	Orajõe	Pärnu-Ikla	0.5	o. Tori	8	2
102	Kalju Järv Kabli pk. 20	—	"	"	"	0.4	r. Massiaru	0,5	2
103	Aino Mäesalu Kabli pk. 25	—	"	"	"	0.5	o. Kabli	8	2
104	Ellen Lepp Kabli pk. 30	Kuru	"	"	"	0.5	r. Massiaru	9	2
105	Harald Kalmet Kabli pk.	Vanamurru	"	"	"	0.2	o. Kabli	1	2
106	Ilmar Einaste Kabli pk.	Treiali	Mõisa	"	"	0.5	r. Massiaru	10	2
107	Aleksander Allikivi Kabli pk. 18	Mäe	—	"	"	—	o. Kabli	1	3
108	Märt Salus Kabli pk.	Ristimetsa	Majaka	"	"	1	o. Orajõe	9	100
109	Leonhard Kohv Kabli pk.	—	—	"	"	—	r. Teaste	—	2
110	Nora Klein Kabli pk. 6	Reinu	Kabli	"	"	0.1	o. Kabli	9	1
111	Aleksander Jürioja Kabli pk.	Sepa	Kabli	Orajõe	Pärnu-Ikla	1.5	r. Massiaru	0,5	2
112	Leida Vestmann Kabli pk. 19	—	"	"	"	—	o. Kabli	10	2
113	Loreida Jürgenson Jaagupi pst., Pärnu	Kura	Kura	"	"	1.10	r. Massiaru	9	1
114	Milly Krapp Treimani pt., Pärnu	Krapp	Treiman	"	"	0.1 õ	o. Kabli	1	2
115	Linda Lepp Treimani pt., Pärnu	Ansi	"	"	"	0.5 h	o. Jaagupi	5	2
							r. Orajõe	0,05	2
							o. Orajõe	3	2
							o. Tammani p.	0,5	2

VILJANDIMAA.

116	Johan Moks Raasilla kt.	Üsa	—	Holstre	Viljandi-Tarvasto- Pikasilla	0,2 p	r. Loodi o. Raasilla	12 1	100
117	Tõnis Taska Lalsi ag.	Siimureinu	Lätkalu	Võisiku	Tartu-Viljandi	5 p	o. Viljandi o. Leie	35 5	2
118	Irene Oja Puiatu ag., Lohu pk.	Hiirma	—	Raudna	Viljandi-Pärnu	0,5 p	r. Viljandi o. Lohu	16 0,75	3
119	Nikolai Kõsler Puiatu ag. pk. 48	Ligelava	—	"	"	1,5 l	r. Viljandi o. Puiatu	12 1	3
120	Hilda Laur Võhma-Villevere ag. pk. 41	Mihklimäe	Villevere	Kabala	Võhma-Villevere	0,5 p	r. Ollepa o. Võhma	3,5 4,5	2
121	Jaak Naarits Luige as. kt., Põltsamaa	—	Luige	Pajusi	Põltsamaa-Pajusi	1 l	r. Jõgeva o. Luige	28 2,5	10
122	Helgi Haan Pajusi ag., Põltsamaa	Priksu	Kalana	"	Põltsamaa-Kalana- Rutikvere	1	r. Jõgeva o. Kalana	25 1	10
123	Robert Soolepp Pajusi ag., Põltsamaa	Veski	Pajusi	"	Põltsamaa-Pajusi	0,5 l	r. Võhma o. Põltsamaa	32 6	10
124	Leida Põldroos Pajusi ag., Põltsamaa	Hansureinu	Loopre	"	Pajusi-Kalana	1	r. Jõgeva o. Põltsamaa	28 8	10
125	Heini Miilberg Pajusi ag., Põltsamaa	Lepiku	"	"	"	0,25 p	r. Jõgeva o. Põltsamaa	28 8	10
126	Karl Rehand Pisisaare kt., Põltsamaa	Küti	Pisisaare	"	Põltsamaa-Pajusi- Rutikvere	10 p	r. Võhma o. Põltsamaa	33 7	10

TARTUMAA.

127	Kamilla Oja Lohusuu ag.	Oja	Lohusuu	Lohusuu	Lohusuu-Avinurme	—	r. Mustvee o. Lohusuu	14 0,5	2
128	Arvo Raudsepp Lohusuu pk. 3	Lohusuu 6-kl. algkool	"	"	"	—	r. Mustvee o. Lohusuu	14 0,5	2
129	Arnold Saar Saare ag., Alliku pk.	Rehe	Alliku	Saare	—	—	r. Mustvee o. Saare	18 10	5
130	Ida Turk Pala Ranna, Ranna algk.	Toominga	Apumaa	Pala-Ranna	Tartu-Narva	1 l	r. Mustvee o. Kadrina	18 2	15
131	Hedvig Luigla Pala ag. pk. 12	Loelu	Pala	Pala	—	—	r. Mustvee o. Pala	25 4	10
132	Hugo Aas Pala ag.	Palu	Assikvere	"	Saare-Ranna	1 h	o. Pala r. Kaarepere	6 11	5
133	Harald Allikas Rahivere ag.	Kruusamäe	Kudina	Kudina	Palamuse-Kudina	0,15 l	o. Saare r. Kaarepere	7 11	4
134	Vello Randoja Rahivere ag.	Kitti	"	"	"	1 p	o. Saare r. Tartu	7 38	3
135	Erich Kont Põldmaa kt.	Põldmaa	Põldmaa	Kavastu	Põldmaa-Varnja	2 p	r. Tartu o. Põldmaa	17 —	5
136	Arnold Konsin Tammistu ag.	Jekimäe	Saarde	Luunja	Tartu-Kavastu	1 h	r. Tartu o. Kükitaial	1 7	4
137	Elsa Rummel Kärkna ag.	Kämara-Reinu	—	Laeva	Kärevere-Kärkna	—	r. Kärkna o. Ovi	1 2	3
138	Endla Kukk Ehamaa ag.	Sillaotsa	Kärevere	Laeva	Kärevere-Kärkna	0,5 p	r. Kärkna o. Kärevere	11 1	2
139	Aino Elmet Laeva ag.	Murru	Murru	"	Tartu-Tallinna	4 h	r. Tabivere o. Laeva	20 4	5
140	Hilda Mettis Laeva ag.	Karulaane	Karulaane	"	"	3 l	r. Tabivere o. Laeva	20 2,5	6
141	Rudolf Veedler Laeva ag.	Purreto	Metsanuka	"	"	2,5 õ	r. Tabivere o. Laeva	15 2	10
142	Paul Tamm Laeva ag. pk. 11	Saare	"	"	"	1,5 õ	r. Tabivere o. Laeva	15 2	10
143	Leo Maser Laeva ag.	Tõrwa	"	"	"	0,1 p	r. Tabivere o. Metsanuka	15 —	10
144	Uno Jõks Ihmatsalu, Tartu	Kingu	Ihmatsalu	Tähtvere	—	—	r. Tartu	10	5
145	Leida Kallion Ihmatsalu, Tartu	Lille	"	"	—	—	r. Tartu	11	2
146	Kustas Pütsepp Mehikoorma ag. Meeksi as	Puusepa	Meeksi	Meeksi	Tartu-Meeksi	0,8 l	r. Veriora o. Meeksi	28 0,5	3
147	Jaak Sakson Alja Aravu pt.	Kõrgemäe	Keskküla	"	"	0,8 p	r. Veriora o. Meeksi	29 1	3
148	Erich Limak Meerapalu pt.	Puudi	Meerapalu	"	Meeksi-Meerapalu	0,5 õ	r. Tartu o. Meeksi	45 22	3
149	Alfred Padar Talvikese ag.	Andre	Talvikese	Kambja	Tartu-Võru	0,7 l	r. Tartu r. Laane	4,5 —	15
150	Helju Kull Kodijärve ag.	Kulli	Kodijärve	"	Tartu-Otepää	0	r. Elva o. Kodijärve	10 0,2	5
151	Linda Otsasoo Kodijärve ag.	Trälla	Oomiste	Elva	"	2 õ	r. Elva o. Känni	8 3	10
152	Lehti Toim Hellenurme	Tiirike	Hellenurme	"	Hellenurme-Otepää	0,2 l	r. Palupera o. Palupera	5 5	4
153	Leo Aliste Hellenurme	Vaenola	"	"	—	—	r. Palupera o. Palupera	2 2	2
154	Karl Raak Ala küla — Otepää	Kalda	Vidrike	Pühajärve	Otepää-Sangaste	0,5 h	r. Palupera o. Otepää	19 4,5	2
155	Endel Seer Arula ag.	Järve	Arula	"	Puka-Otepää	0,1 p	r. Puka o. Puka	8 8	3
156	Terese Rebane Vidrike ag., Otepää	Kaurutootsi	Kikka	"	Ilmjärve-Vidrike	0,25 l	r. Keeni o. Otepää	20 12	2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
157	Ervin Kalde Ilmjärve kt. pk. 3. Otepää	Kauru	Kauru	Pühajärve	Ilmjärve-Vidrike- Otepää	0,5 p	r. Keeni o. Otepää	18 13	3
158	Manivald Milk Ilmjärve kt. pk. 13. Otepää	Tõutsi	Tõutsi	"	Ilmjärve-Vidrike	0,1 l	r. Keeni o. Otepää	13 18	3
159	Iise Türk Ilmjärve kt. pk., Otepää	Puura	—	"	"	0,5 l	r. Keeni o. Otepää	18 5	7
160	Johan Naelapää Puka. Üti pk.	Üti	Koorvere	Aakre	Puka-Otepää	0,5 p	r. Puka o. Puka	5 5	2

V A L G A M A A.

161	Aino Taul Riidaja ag.	Mattese	—	Pödrala	—	—	r. Puka o. Pori	— —	1
162	Ludmilla Anderssoo Riidaja ag.	Kooli	—	"	—	—	r. Puka o. Pori	— —	1
163	Eduard Roos Riidaja ag.	Mäidre	—	"	—	—	r. Puka o. Pori	— —	2
164	Ernst Kuppits Riidaja ag.	Marguse	—	"	—	—	r. Puka o. Pori	— —	1
165	August Kasela Riidaja ag.	—	—	"	—	—	r. Puka o. Pori	— —	1
166	Johan Mürsepp Riidaja ag.	Metsahoidja	—	"	—	—	r. Puka o. Pori	— —	2
167	Eduard Taul Riidaja ag.	Saareoja	—	"	—	—	r. Puka o. Pori	— —	1
168	Eduard Roos Riidaja ag., pk. 2	Mäidre	Riidaja	Pödrala	Kärstna-Riidaja- Pikasilla	0,5 h	r. Puka o. Pori	25 2,5	2
169	Aino Taul Riidaja ag., pk. 2	Mattese	"	"	Kärstna-Riidaja Pikasilla	0,1 h	r. Puka o. Pori	25 2,5	2
170	Anton Mägi Koikküla pk. 2	Nõmme	—	Kaagjärve	Valga-Võru	1 p	r. Kaagjärve o. Valga	3,5 14,5	2
171	Salme Kivirähk Koikküla pk. 2	Maidla	—	"	"	0,5 p	r. Koikküla o. Valgas	4 15	2
172	Joh. Pullerits Lüllemäe ag., Madsa pt.	Ahero	—	Karula	Valga-Antsla	8 h	r. Karula	15	2
173	Richard Viilup Lüllemäe ag., Madsa pt.	Lajasaare	—	"	"	5 h	r. Karula	12	2
174	Leopold Ottel Taheva ag.	Valli	—	Taheva	Valga-Võru	0,5 õ	r. Taheva	3	2

V Õ R U M A A.

175	Leo Sarapuu Kurenurme ag.	Hannikeste	—	Vaabina- Linnamäe	Antsla-Võru	2,5 l	r. Kurenurme r. Sõmerpalu	0,6 13	2
176	Erastvere kool Erastvere ag.	Erastvere kool	Erastvere	Kanepi	Võru-Kanepi	0,1 l	r. Erastvere o. Põlva	— 3	50
177	Jaani Kaldmaa Põlva-Mammaste	Koolimaja	Mammaste	Põlva	—	—	r. Põlva o. Põlva	3 2	10
178	Adolf Kurvits Põlva-Mammaste	Kurvitsa 25	"	"	—	—	r. Põlva o. Põlva	3 2	4
179	Valter Piho Põlva-Mammaste	Kauplus	"	"	—	—	r. Põlva o. Põlva	3 2,5	2
180	Hugo Narusberg Taevaskoja ag., Tartum.	Hauka	"	"	—	—	r. Taevaskoja o. Põlva	1,5 6	2
181	Linda Luts Taevaskoja ag., Tartum.	—	"	"	—	—	r. Taevaskoja o. Põlva	1,5 6	2
182	Valve Vanema Taevaskoja ag., Tartum.	Rakkesilla	Valgesoo	Ahja	—	—	r. Taevaskoja o. Põlva	1,5 6	2
183	Leili Kattai Adiste pk. 5, Põlva	Kattoja	Adiste	Koiola	—	—	r. Põlva o. Põlva	— —	15
184	Evald Holsting Räpina, Meelva pt.	Ritska	Meelva	Räpina	Tartu-Räpina- Petersi	1,5 p	r. Ruusa o. Räpina	6 9	5
185	Jaani Jaaska Leevi ag.	Toropi	Himmiste	Leevi	Viira-Partsi	0,1 h	r. Ruusa o. Leevil	9 4	5
186	Aksel Kolk Leevi ag.	Kase nr. 2	Vastse-Koiola	"	"	0,5 õ	r. Veriora o. Leevil	10 2	5
187	Amanda Iives Võrumaal, Kolepi pk.	—	Issaku	Kasaritsa	—	—	r. Võru o. Vastse-Kasarits	— 6	10
188	Valter Tooni Kasaritsa, Räppa pkt.	Toome	Mäe	"	Võru-Vastseliina	1 l	r. Võru o. Räppo	6 1	5
189	Vello Kapp Uue-Kasaritsa pk.	Kõrtsi	Põllu	"	"	0,5 l	r. Võru o. Uue-Kasaritsa	3,5 0,2	3
190	Ilmar Raudsepp Kasaritsa pk. 11	Tulba	Tulba	"	Võru-Rogosi	1 h	r. Võru o. Kasaritsa	— 11	3
191	Lonni Luik Kolepi pk.	Soemetsa	—	"	—	—	r. Võru o. Räppo	11 3,5	5
192	Kaljo Jaason Haanja ag., Saagri pk.	Saagri	—	Haanja	Haanja-Vastseliina	0,5 l	r. Võru o. Haanja	18 3	5
193	Adolf Kurg Haanja ag., Kokemäe kt.	Kuremäe	—	"	Rõuge-Haanja	1 l	r. Võru o. Haanja	18 3	5
194	Bernhard Lehiste Ristee pk.	Lehiste	Kaloga	"	Võru-Misso	0 õ	r. Võru o. Risttee	14 0,5	5
195	Luike Uibu Sänna ag.	Sänna	Sänna	Rõuge	Võru-Mõniste	0	r. Võru o. Sänna	20 0,2	2
196	Armilda Jurask Sänna ag.	—	"	"	"	0,5 l	r. Võru o. Sänna	20 1	2
197	Rein Treial Listaku pk., Rõuge	Härmiku	Härmiku	Varstu	Võru-Krabi	1 õ	r. Võru o. Listaku	28 1	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
198	Raivo Raag Krabi ag.	Järveotsa	Krabi	Varstu	Võru-Krabi	0,1 l	r. Võru o. Krabi	33 0,25	5
199	Tereese Puusepp Lepassaare ag. Tabina pk.	Küti	Tabina	Lasva	Võru-Petseri	0	r. Lepassaare	6	3
200	Linda Puusepp Lepassaare ag. pk. 30	Zeigo	Braakmann	"	Vastselliina-Lepassaare	0,5 l	r. Lepassaare	1	2
201	Ernst Veiko Misso ag. pk. 6	Pullipõdra	Pulli	Misso	Riia-Pihkva	0,5 p	r. Võru o. Misso	37 0,5	2
202	Heino Tarro Misso ag. pk. 23	Tarro	Lemmasti	"	"	0,1 l	r. Võru o. Miso	37 0,3	2

P E T S E R I M A A.

203	Emeljan Ohdumov Laura pk., Stehnova	Stehnova	Stehnova	Lõuna	Laura-Petseri	6 õ	r. Petseri o. Laura	35 6	20
204	Ludmilla Vetsin Stukolova, Lõuna v.	Upmali	Stukolova	"	Laura-Misso	1 l	r. Petseri o. Misso	35 7	20
205	Peeter Põlev Iv.-Boloti k., Irboska	—	Ivanova-Boloti	Senno	Uue-Irboska-Mo- ložva	0	r. Irboska o. Vana-Irbosk	12 19	5
206	Boris Labutin Soo pt., Irboska	—	Iv.-Boloti	"	Uue-Irboska-Mo- ložva	0	r. Irboska o. Vana-Irbosk	12 19	2

Õõbimiskohtade kasutajaile.

Huvist matkamise vastu võib arvata, et need õõbimiskohad, millised avaldatud „Tõusev Nooruse“ käesolevas numbris, leiavad mõnel pool võrdlemisi rohket kasutamist. Et see toob õõbimiskohtade võimaldajaile ka väikest tüli ja korraldamist, on päris selge. Kui peame veel seda meeles, et õõbimiseks antakse ulualune enamasti tasuta, siis peaksime neid võimalusi kasutades püüdma käituda nii, et meie ei muutuks pererahvale tülinaks, ega tekitaks ebameeldivaid eelarvamusi enda, ega ka järgnevate matkajate suhtes.

Üheks nõudeks matkajaile olgu, et tallu, kuhu soovitakse jääda õõmajale, ei mindaks õhtul liiga hilja. Kohal tuleks olla hiljemalt kell 10 õhtul. Suurema grupi saabudes oleks soovitatav, et sellest postkaardiga oleks varem teatatud.

Jõudes tallu tuleb end viisakalt esitleda ja paluda luba õõbimiseks. Kui õõmajaküsimus jaatavalt on otsustatud ja talus minnakse puhkama, siis ei tohiks ka matkajast-õõmajalised hiljem enam segada lauldes, vilistades või ringi kolades maja üldist rahu.

Eriti tähtis nõue on suitsetamiskeeld õõbimisruumes. Kes suitsetada tahab, tehku seda väljas, mitte kunagi aga lakas, kuuris ja kohtades, kus põhku ja heinu.

Hommikul lahkudes ärge olge tänuga kitsi

ja ütlege end hästi väljapuhanud olevat ka siis, kui öösel millegi pärast und silma ei saanud. Viisakus ja korralik esinemine jätab tallu hää mälestuse matkajast kui kasvatatud inimesest. See tasandab tee ja võimaldab korraliku õõmaja ka järgnevat matkajail.

Kuna matkajaile olulised on ka toidusaaamise võimalused, siis lubatagu siinkohal ka väike märkust toilitustamise kohta.

Õõbimiskohast saame õõmaja, kuid meil pole mingit õigust nõuda ega loota, et meid talu ka „toidule võetaks“. Kui saame talust osta leiba ja piima, siis peame need võimalused ärakasutama. Toiduaineid tuleks eeskätt ikkagi hankida kauplustest, seejuures peame silmas suuremais keskseis asuvaid kauplusi, kuna väikestes külapoodides mõnikord midagi söõgi-poolist saada pole. Matkates võib väga hästi leppida kuivema ja lihtsama toiduga (võõleivad, piim) ja ärgu ostku ega söõgu keegi kunagi midagi niisugust, mis näib küll isuäratav, kuid võib esile kutsuda seedehäired ja teinekord mürgitusigi (halvaks läinud lihavorst jne.). Samuti ei maksa peatuda iga poekese ees, ega osta „karastavaid jooke“ ega maiustusi, see pole kasulik tervisele ja on kahjulik rahakotile.

Lihtne toitmine ja korralik puhkus loovad matkajale hää meeleolu. Hää meeleolu on üheks eelduseks matka õõnnestumisel.

M. Kala.

Helme Kodunduskeskkooli

I kl. vastuvõtu eksamid on 31. mail s. a. kell 9 hommikul.
Eksamid on 6. kl. algkooli lõpetanuile tütarlastele eesti keeles ja matemaatikas
algkooli kursuse ulatuses.

Lähemaid teateid saab koolijuhatajalt.

Address: Helme Kodunduskeskkool, Tõrva. Telefon: Tõrva 15.

Koolijuhataja.

Uus tööjõud.

E. Maanaiste Keskseks, kes kogu aeg maanoorte tööle on igapäevi kaasa aidanud, võttis koos Põllutöökojaga ametisse maanoorte kodumajandusnõuniku arvates 1. maist 1939. a. Maanoorte kodumajandusnõunikuks valiti pr. Hilda Paglant, kes jääb töötama Maanaiste Keskseks Tallinnas. Maanoorte kodumajandusnõuande alal peavad Põllutöökoda ja Maanaiste Keskseks tihedat sidet. Uue tööjõu juuretulemisega on loota, et edaspidi saab võimalikuks senisest suuremat tähelepanu pöörata tütarlaste töö põhjalikumale käsitlemisele ja arendamisele maanoorteringides.

Hilda Paglanti on sündinud 18. II 1903. a. Järvamaal Koigi vallas talutütrena. Lõpetanud 1925. a. Põltsamaa ühisgümnaasiumi. 1927/28. a. õppinud Kehtna kõrgemas kodumajanduskoolis, mille lõpetamisel omandas kodumajandusõpetaja-instruktori kutse. Tööd algas Tartumaal 1929. a., E. Põllumeeste Keskseksi kodumajandusinstruktorina. Hiljem töötas Saaremaal. E. Maanaiste Keskseksi juures i. aprillist 1932. a. 1934. a. kuni siiani töötas

Läänemaal kodumajanduskonsulendina. Osavõtnud pääle ametialalise kodumajandusliku kutsetöö ka seltskondlikust tööst, olles liikmeks mitmes kohalikus organisatsioonis. Ene-se täiendamiseks kasutanud väga mitmesuguseid täienduskursusi, õppereise kodumaal ja Soomes.

Läänemaa maanoorte talvisest tegevusest.

Maakonna maanoorte tegevus möödunud talvisel perioodil haaras võrdlemiss ulatuslikult mitmesuguseid maanoorte tööalaseid, kusjuures lähendamist leidsid paljud organiseerimise ja töösündimise küsimused.

Kõigepealt asuti sügisel maanoorte organisatsioonide võrgu väljakujundamisele, kusjuures uute ringide asutamisel peeti silmas eeskätt kohapäälsete juhtimisvõimeliste maanoorte tegelaste olemasolu. Uusi maanoorteringe asutati Orule, Loodnale, Kirblasse, Haeskasse, Pärile ja Paliverre, kuna organiseerimistöö veel selles osas jätkub. Edasi kasutati talvist hooaega maanoorte juhtivatele tegelastele sellekohase ettevalmistuse andmiseks. Selleks peeti kõigis konventides kahe päeva kestusega maanoorte õppepäevi, kus organisatsioonilise töökorralduse ja juhtimise küsimuse kõrval leidsid põhjalikku käsitlust ka eelseisvad kana- ja heinaseemnekasvatuse hoogtööd. Samuti kasutati õppepäevade õhtust osa kõikjal rahvatantsude ja võimlemise õppimisele Eesti Mängude rühmajuhtide kava ulatuses. Ringide seesmise töö päärraskuspunkt suunati üleriigilise hoogtöö-võistluste ettevalmistamisele: selleks moodustati enamikes maanoorteringides sellekohased tööühmad, kus liikmeil oli võimalus saada neil aladel teoreetilist ettevalmistust.

Hoogtöö-võistluste edukaks läbiviimiseks kuulutati Läänemaa Maanoorte Ühenduse poolt välja eripreemiad neile maanoorteringidele, kes aktiivselt osa võtavad ülaltoodud võistlustest. Suurem tegelik kanakasvatuse kursus peeti Pa-

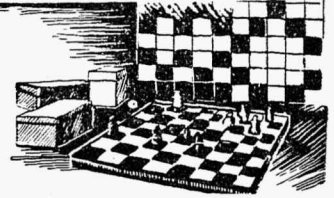
riila ringi korraldusel, millest võtsid osa ka teiste lähedalasuvate ringide liikmed. Paljudel maakonnas peetud põllumajanduslikel koosolekutel selgitati maakonna instruktori poolt maanoorte liikumise põhimõtteid ja hoogtöödega seosesolevaid küsimusi. Teoreetilisi aian-duse ja põllumajanduslikke kursusi peeti Loodna, Luiste, Paliverre, Sutlepa ja Vanaküla maanoorteringis.

Meeskäsitöö elustamiseks oli võimalus talve kestel korraldada kuuajalise kestusega meeskäsitöö kursusi Teenuse, Lähtru ja Martna ringis, kus nõuandjana kasutati Läänemaa Kodukaunistamiskomitee sellekohast tööjõudu. Käesoleval hooajal tuleb kursus veel korraldamisele Maidla maanoorteringis.

Talvise maanoorte töö lähemaks tutvustamiseks korraldati Lähtru, Rannamõisa ja Vattla ringi poolt mitmekülgse eeskavaga maanoorte huviõhtuid, milledest osavõtt oli eriti rohkearvuline. Põllumajandusliku tegevuse kõrval kasutati talvist tööperioodi Eesti Mängudest osavõtmise organiseerimise ja ettevalmistustööde tegemiseks, mille tulemusena on Läänemaaalt Eesti Mängudele registreeritud kuusteist maanoorte organisatsiooni, kus praegu käib rühmade kohapäälne instrueerimine. Kuna möödunud Läänemaa maanoorte tegevusjärg hõlmas päämiselt eelseisval suvel toimuvate üleriigiliste maanoorte ürituste ettevalmistuse osa, siis on põhjust loota ka tulemusi nende ülesannete tegelikul rakendamisel, mis kindlustab maanoorte liikumise püsiva ja järjekindla arenemise Läänemaal.

AJAVIIDE

Õpime maletama.

Ratsu käimisviis on keerulisem kui teistel taguritel. Sellelt väljalt, mille ratsu parajasti asub, ta võib hüpata kõige lähemale, kuid mitte naabrusesasuvale, lahkvärvilisele väljale.

Paremaks arusaamiseks selgitame seda trükipildi varal.

Trükipildil asub valge ratsu väljal e3. Need väljad, kuhu ratsu soovikohaselt võib hüpata, on märgitud mustade etturitega.

Näeme, et ratsul on valikuks väljad d1, c2, c4, d5, f5, g4, g2 ja f1. Kõik need väljad on valged. Ratsu ise asub praegu mustal väljal. Ratsu käik nõuab tublisti aega, enne kui see selgeks saab. Seepärast tehke ratsuga pikem jalutuskäik mööda malelauda. Teistest taguritest erineb ratsu seepooldest, et ta võib hüpata üle teiste malendite, pääsi, et väljal, kuhu ratsu soovib hüpata, ei oleks ees mõnda oma malendit. Asub aga sihtväljal vastase malend, siis võib ratsu lüüa selle.

Kuningas võib liikuda nii püst-, põik- kui ka kaldsuunas, kuid korraga ainult ühe välja võrra.

Kuningas ei tohi astuda väljale, kus teda võidakse lüüa vastase poolt, teiste sõnadega: kuningas ei tohi astuda (vastase) tulde.

Ettur erineb taguritest tunduvalt oma käimis- ja lõõmisviisi poolest.

Kõigepeält: ettur ei käi tagurpidi. Ettur võib astuda ainult edasi piki püstrida, millel ta asub. Algseisust ettur võib astuda edasi soovikohaselt kas ühe või kahe välja võrra.

Etturi teine oluline erinevus taguritest seisab selles, et ettur ei löö nii, nagu ta käib.

Kui näiteks valge ettur asub väljal a3, siis ta võib astuda väljale a4. Kui aga a4-jal asub ees must malend, siis ei saa ettur seda lüüa ja järelikult ei pääse ka sellele väljale. Ettur võib lüüa vastase malendi, kui see asub naaberpüstreas kaldsuunas ettepoole. Näiteks etturi asudes a3-l ta võib lüüa vastase malendi, kui see asub väljal b4.

Väljal e4 asuv ettur võib lüüa väljadele d5 ja f5, kui sääl asub vastase malendeid.

Nii nagu ettur tagurpidi ei käi, nii ei või ta ka lüüa taganevas suunas. Ettur, olgu käies või lüües, liigub ikka pääletungivas suunas.

Ettur, milline jõudis äärmisele põikreale vastase laagris, ülendub taguriks. Milliseks taguriks ettur ülendada, see oleneb ülendaja vabast valikust, pruukimata arvesse võtta malelaual juba olevat tagurite arvu. Ent etturit ei või kuningaks ülendada, samuti ei või ettur jääda edasi etturiks.

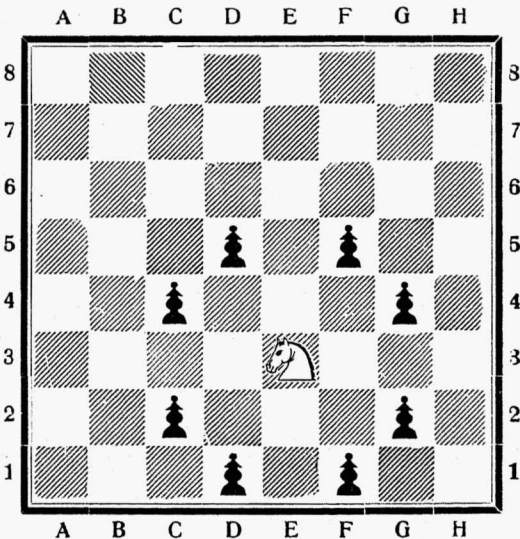
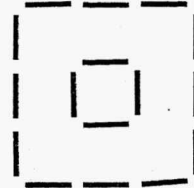
Eelmise numbri ülesannete lahendus.

I.

Maatüki eest anti 32 207 kg nisu, mille väärtus 644 140 senti.

II.

Lahendus:

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1.50; ¼ aastas kr. —.80. Üksiknumber 20 senti. Vastutav ja päätoimetaja I. Tõrmaküla, tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

Eesti Aleksandri Olustvere Põllundus-keskkooli võetakse vastu meesõpilasi,

kes lõpetanud 6. kl. algkooli ja vähemalt 16 a. vanad.

Vastuvõtmise eksamid eesti keeles ja matemaatikas 6. kl. algkooli kursuse ulatuses on 12. ja 13. juunil s. a. Olustveres.

Sooviavaldused kooli astumiseks saata kooli juhatajale juure lisades sünni- ja viimane koolitunnistus.

Avanduse 2-ne Põllunduskool.

Kool on 2-he aastase õppeajaga põllumajanduskoolide hulgas esimene sarnane, mis põhjeneb otseselt algkoolile, s. o. kooli võetakse õpilasteks vastu 6-klassilise haridusega meesõpilasi ilma põllumajandusliku eelpraktikata ja vanuse alammäärata. Koolis õppemaksu ei ole. Toitlustamine kooli ühislauas maksab kr. 15.— kuus. Kehvematel õpilastel laenu ja toetuse saamise võimalus toetuslaenu fondist. Õppetöö algus 16. okt. 1939. a. Õpilasteks ülesandmise sooviavaldused ühes hariduse- ja perekonnaseisutunnistusega saata koolijuhatajale, aadressil: Avanduse Põllunduskool Simuna, telef. 29.

Koolijuhataja.

ÕISU PIIMANDUSINSTITUUDI POOLT ÜLALPEETAVAL

ÕISU KARJATALITAJATEKOOL

valmistab ette õppinud karjatalitajaid. Vanemad lõpetajad võivad edasi õppida kontroll-assistentide koolides.

Vastu võetakse mees- ja naisisikuid 5-kl. algkooli haridusega.

Õppemaksu ei ole. Ülalpidamine instituudi poolt tasuta.

Ülesandmisi võtab vastu ja lähemaid teateid annab Õisu Piimandusinstituut. Õisu ag.

J. Tarmisto.

Koolijuhataja.

Uute õpilaste vastuvõtmine

Saaremaa Kodumajanduskooli on alanud.

Lähemaid teateid saab kooli juhatuselt Kuressaare, Karja. Telef. Leisi 19-a.

Õpilaste vastuvõtmine Tooma Põllutöö- ja Maaparanduskooli on alanud.

I klassi võetakse õpilasi, kes vähemalt 17. a. vanad ning lõpetanud 6-kl. algkooli. Õppetöö algab 2. okt. s. a.

Kooli lõpetajad pääsevad edasi õppima kooli juures töötavasse maaparandusmeistrite eriklassi (III klassi), mis valmistab ette maaparandusmeistri kutsele ning võimaldab lõpetajale teenistuskohdade saamist.

Sooviavaldused ühes hariduse-, sünni- ja põllutööoskuse tunnistustega esitada koolijuhatajale, aadressil: Vägeva p.-ag. Telefon Vägeva nr. 1.

Koolijuhataja.

LÄÄNE-EESTI ÜHISPANK

MÄRJAMAAL

omas majas,

TELEFONID 70 ja 32

(kodu keskjaam)

HOIUSUMMAD,
LAENUD JA KÕIK
PANGATALITUSED.

Lähemal ajal ilmub trükist

Ajaviite taskuraamat

Koostanud agr. E. Nugis.

Raamat sisaldab hästi valitud kogu huvitavaid katseid füüsika ja keemia valdkonnast, tähelepanuväärsusi ja ülesandeid arvuvallast, valimiku seltskondlike mängu, rohkesti tasku- ja kaardikunsttükke, mitmesuguseid huvitavaid trikke ja nalju. Raamat on varustatud rohkete selgitavate joonistega ja on mõeldud käsiraamatuks igale noorele vaba aja huvitavaks veetmiseks ja seltskondlike koosviibimiste mitmekesisemaks muutmiseks.

Soodustatud tellimishind kuni 15. juunini s. a. **Kr. 1.50**. Pärast seda tähtaega on raamat tunduvalt kallim.

Tellimishind saata postiteel rahas või kirjemarkides aadressil: E. Nugis, Põllutöökoda, Pikk 42, Tallinn.

KÄESOLEVAL KEVADEL VÕETAKSE VASTU TÜRI AIANDUSKESKKOOLI

poeg- ja tütarlapsi, kes on lõpetanud kuueklassilise algkooli. Vanuse alam- ja ülemmäära sisseastumisel seaduses ette nähtud ei ole.

Vastuvõttueksamid toimuvad käesoleval aastal 30., 31. mail ja 1. juunil kell 9 hommikul. Sooviavaldused eksamilise pääsemiseks võib saata enne eksamite algust posti teel või esitada kooli kantselesse esimesel eksamipäeval enne eksamite algust. Sooviavaldusele on vaja ligi lisada algkooli lõputunnistus. Kodakondsuse tunnistus ja perekonnaseisutunnistus esitatakse pärast kooli vastuvõtmist kas kevadel või sügisel enne õppetöö algust.

Eksamid toimuvad eesti keeles ja matemaatikas algkooli VI klassi kursuse ulatuses.

Vastu võetakse normaalselt I klassi 30 õpilast. Kui kevadel vabu kohti üle jääb, siis on teisskordne vastuvõtmine sügisel, septembri lõpul, mille kohta sel juhul kuulutatakse „Uus Eestis“.

Türi Aianduskeskkooli kursus kestab neli aastat ja kool annab lõpetajatele keskkooli hariduse, mis võrdne reaalikooli haridusega. Samuti nad omavad samad õigused, mis keskkooli lõpetajad, edasiõppimise ja teenistuse suhtes. Kuid pääle selle saavad nad kohe kooli lõpetamisel abiaedniku kutse ja pärast 3-me aastast praktikat — aiandusmeistri resp. aedniku kutse.

Õppemaks on Kr. 30. — aastas, mida tasutakse neljas võrdses osas. Andekad ja kehvmad õpilased vabastatakse õppemaksust kas tervelt või osaliselt.

Kui ruumi jätkub, võetakse Türi Aianduskeskkooli vastu ka gümnaasiumide, progümnaasiumide, reaalikoolide ja kutse-keskkoolide lõpetajaid, kusjuures neile arvestatakse vastavalt lõpetatud keskkooli kavale, kas kõik või osa üldaineid ja võetakse tingimusi vastu aianduskeskkooli III klassi.

Järelepärimised, sooviavaldused ja muu kirjavahetus saata aadressil: Türi Aianduskeskkool, Türi, Suur-Pärnu 10. Telefon 54. Kantselei avatud igal tööpäeval kella 9—12 ja 15—16.

Koolijuhataja.

SEAKASVATAJAD

*Käesolevaga teatame, et meie
Ühingu eksporttapamajad ostavad*

piiramatul arvul peekonsigu

*Ühtlasi juhime seakasvatajate
tähelepanu asjaolule, et alates
22. maist s. a. ostavad meie Ühingu
Eksporttapamajad*

pekisigu

*ainult alates 120 kg eluskaaluga
elussigadena ekspordiks.*

Ühing Eesti Lihaeksport

